

vergadering **C47**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 27 oktober 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het recente advies van de Vlaamse Jeugdraad in verband met de informatieverstrekking over de klimaatverandering – 355 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over digitale inclusie – 3855 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitzending van het lanceringsprogramma van Flanders Technology & Innovation op VRT MAX – 192 (2022-2023)	10
VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de vraag van de gedelegeerd bestuurder van de VRT om meer reclame-inkomsten te verwerven – 227 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitdagingen en ambities van de VRT en de eventuele druk op de pax media – 289 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen de VRT en NPO, de Nederlandse Publieke Omroep – 259 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen de VRT en NPO, de Nederlandse Publieke Omroep – 290 (2022-2023)	21
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over secundaire sexting en andere vormen van cyberpesten – 330 (2022-2023)	26
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitspraak van de Raad voor de Journalistiek met betrekking tot de journalistieke dimensie van ontspanningsprogramma's – 356 (2022-2023)	29
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de financiële steun aan projecten die werken rond desinformatie – 360 (2022-2023)	31
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het opleggen van restricties aan de media op het wereldkampioenschap voetbal in Qatar – 380 (2022-2023)	36

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het recente advies van de Vlaamse Jeugdraad in verband met de informatieverstrekking over de klimaatverandering – 355 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, in het nieuwste advies van de Vlaamse Jeugdraad konden we vernemen dat deze niet-representatieve raad de onderwijskoepels, mediaspelers en ministers oproept om kinderen en jongeren nog meer te informeren over klimaatverandering. Nog meer informeren. De raad stelt daarbij voor om dit op te nemen in de leerplannen vanaf de kleuterklas.

In het advies staat ook te lezen om voortaan het woord 'klimaatcrisis' te gebruiken in de plaats van 'klimaatverandering'. Dat past inderdaad in de woke tijdgeest in onze samenleving, maar ik vind het toch een beetje te gek voor woorden. Daarnaast riep diezelfde Jeugdraad een tijdje geleden ook al op om deel te nemen aan de klimaatmarsen. Daarover hebben we de discussie ten dele gevoerd in de plenaire vergadering, maar daarmee is natuurlijk de kern van de zaak nog niet weg: dat diezelfde Jeugdraad mensen oproept om deel te nemen aan een politiek-ideologische mars.

Minister, wat is uw mening over de adviezen ter zake van de Vlaamse Jeugdraad? Gaat u enkele adviezen volgen, of gaat u ze op zijn minst op de tafel van de Vlaamse Regering leggen ter bespreking? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet? Zijn die adviezen dan niets waard?

Uit verschillende steekproeven die kranten en andere organisaties deden naar aanleiding van deze politieke voorstellen of adviezen van de Jeugdraad, blijkt dat er helemaal geen draagvlak is voor de visie van diezelfde Jeugdraad. Ik neem er een beetje uit. In een enquête van Het Laatste Nieuws gaf 80 procent van de respondenten te kennen dat ze niet akkoord gaan met de adviezen van de Vlaamse Jeugdraad. Wat betekent dit volgens u? Betekent dit dat de Jeugdraad dan toch niet representatief is voor de jongeren in de samenleving? Of zijn er geen jongeren die Het Laatste Nieuws lezen? Ik hoor het graag van u.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Brusselmans, u weet dat, volgens ons Jeugddecreet van 2012, de Vlaamse Jeugdraad op eigen initiatief adviezen kan formuleren, en dat hij dat autonoom doet. Zij hebben een participatief traject om tot adviespunten te komen. Ze doen daarvoor niet uitsluitend een beroep op de stem van jongeren zelf maar raadplegen desgevallend ook wetenschappelijke literatuur en gaan in dialoog met experts.

Mijn persoonlijke mening over hun advies met betrekking tot de klimaatverandering is niet zo belangrijk. Daar zitten een aantal interessante zaken in, bijvoorbeeld rond desinformatie. Ik zie niet meteen een noodzaak om dit advies te agenderen op de Vlaamse Regering. Dat neemt niet weg dat het advies of bepaalde aspecten van het advies inspirerend kunnen zijn voor velen die betrokken zijn bij deze problematiek.

Een representatief orgaan formuleert adviezen. Degenen die daar zitten, vertegenwoordigen de jongeren. Maar wanneer zij standpunten innemen, doen zij dat autonoom. Dat betekent per definitie dat het niet altijd het standpunt is van de totaliteit of van de meerderheid van de bevolking of van de jongeren. Dat is logisch,

anders zouden ze eigenlijk voor elk advies of standpunt dat ze formuleren een bevraging moeten doen. Bevragingen van kranten kunnen interessant zijn, maar zijn niet altijd representatief. Het is niet omdat er een verschil is tussen zo'n bevraging en een standpunt van de Jeugdraad dat er een probleem is.

In de subsidieovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de Ambrassade is voorzien dat de Vlaamse Jeugdraad elk jaar inspanningen doet om de vinger aan de pols van de jeugd te houden. Uit de voortgangsrapportage die ons departement ontvangt, blijkt dat ze in 2021 meer dan 2250 jongeren hebben bevroegd en dat ze samenwerkten met diverse organisaties om specifieke groepen jongeren te betrekken.

Bovendien bepaalt het decreet dat de adviezen ook de minderheidsstandpunten weergeven als verschillende leden dat vragen. Dat is hoe het vandaag is geregeld.

Belangrijk is dat kinderen en jongeren thuis, op school en in hun vrije tijd van mening kunnen verschillen en daarover op een constructieve manier met elkaar in gesprek leren gaan. Ouders, opvoeders, leerkrachten, jeugdwerkers en politici hebben daarbij ook een positieve rol te spelen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, u hebt niet geantwoord op mijn tweede vraag. Ik vraag niet naar uw persoonlijke mening, die u ongetwijfeld wel zult hebben. Maar die is inderdaad niet altijd even relevant in dit parlement. Hetzelfde met mijn persoonlijke mening, overigens. Maar ik vraag u wat u precies met die adviezen gaat doen. Ik ken het riedeltje ondertussen: er zal keer op keer worden verwezen naar het feit dat de Jeugdraad onafhankelijk is, minderheidsstandpunten kan innemen enzovoort. Maar wat wordt er dan concreet met die adviezen gedaan? In casu, gaat u daar iets mee doen? Gaat u ze op de tafel van de Vlaamse Regering leggen? Of zegt u, eigenlijk: 'Het is een echokamer. Laat ze maar wat doen. Ze hebben vrijheid. Ze zijn autonoom. Maar ik trek het mij niet aan.'? Dat is voor mij de kern van de zaak, los van de subsidies.

U weet dat wij die Jeugdraad al lang hebben opgegeven. Van mij mag men daar zeggen wat men wil en mogen ze adviezen geven allerhande. Maar wat telt is wat daar beleidsmatig mee wordt aangevangen. Dus herhaal ik mijn concrete vraag: komt dat ter bespreking op de tafel van de Vlaamse Regering, ja of neen? Zijn er bepaalde elementen waarvan u zegt: 'Dat is wel cool wat die jongeren hebben voorgesteld, dat neem ik mee.'? Of zegt u: 'Neen, ik ga geen woorden veranderen, van "klimaatverandering" naar "klimaatcrisis", enzovoort. Dat leg ik niet voor, want dat past niet in mijn beleidsvisie.'

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik vind de Vlaamse Jeugdraad in elk geval een stuk wijzer, volwassener en verbindender dan u, mijnheer Brusselmans. Zij zijn ervan overtuigd dat ze via de juiste communicatie polarisatie kunnen overstijgen. Zij roepen op om het klimaatthema minder polariserend aan bod te laten komen in publieke discussies, om meer in te zetten op informatie, en om het redden van het klimaat als een gezamenlijk doel te zien, over de partijgrenzen heen. Ik vind dat heel mooi. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat u daar iets tegen hebt. Toch doet u net het omgekeerde en probeert u het thema weer ongelooflijk te polariseren en in een bepaalde hoek te duwen. Terwijl wij weten dat er gewoon heel veel wetenschappelijke evidentie is en een enorme nood om daar samen iets aan te doen. Het is jammer dat u nog niet het niveau van de Vlaamse Jeugdraad hebt bereikt.

Minister, ik heb ook aan de minister van Onderwijs een vraag gesteld. De Jeugdraad heeft heel wat aanbevelingen gedaan. Zij hebben een onderzoek gedaan: acht op de tien jongeren maken zich ernstig zorgen over het klimaat en willen dat het meer aan bod komt. De plek waar ze vinden dat het meer aan bod moet komen,

is inderdaad het onderwijs. De Jeugdraad geeft dan tips over hoe het beter aan bod zou kunnen komen in het onderwijs. Minister, bent u van plan om met de minister van Onderwijs samen te zitten en dat advies te bespreken, dan wel vanuit uw bevoegdheid Jeugd en rekening houdend met de bezorgdheden van de jeugd richting onderwijs om hier toch wel meer en op een andere manier iets aan te doen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De adviezen van de Vlaamse Jeugdraad worden sowieso gepubliceerd. Daar wordt ruchtbaarheid aan gegeven, en ze worden ook druk gelezen – daar ben ik van overtuigd – door alle leden van de Vlaamse Regering, uiteraard ook door mezelf. Ik heb niet de gewoonte om die adviezen te agenderen op de Vlaamse Regering. Hoe werken wij wel? Als gevolg van ons Vlaams decreet hebben wij een systematiek waarbij ik als coördinerend minister ten aanzien van mijn collega's horizontaal de coördinatie doe van het jeugdbeleid, maar waarbij elke collega in de regering een zogenaamd verticaal overleg heeft met de Vlaamse Jeugdraad, om te bekijken wat de prioriteiten zijn binnen haar of zijn beleidsdomein op het vlak van kinderrechten en jeugdbeleid. De logica lijkt mij dat de Vlaamse Jeugdraad dit, wanneer het gaat over onderwijs, in het verticale overleg opneemt met de minister van Onderwijs. Ik heb het zelf kort geleden in het verticale overleg hierover gehad met de Vlaamse Jeugdraad. Dit advies is daar niet aan bod gekomen. Ik plan ook niet om de adviezen nog op een andere manier aan bod te laten komen.

Collega Brusselmans, ik ben niet bevoegd voor het klimaat. Ik geef dan toch even mijn persoonlijke inschatting. 'Klimaatverandering' lijkt mij de correcte term. 'Klimaatcrisis', dat is ook aan de orde, dat klopt ook. Het is zeer duidelijk dat de klimaatverandering of klimaatcrisis een zeer belangrijke thematiek is. Het is een goede zaak dat alle Vlamingen daarover goed geïnformeerd zijn en daarover op een onderbouwde manier kunnen spreken. Dat kan en moet ook op jonge leeftijd aan bod komen in het onderwijs. Dat lijkt mij evident. Net zoals veel andere maatschappelijke thema's, trouwens. Of dat ook in de kleuterklas moet, laat ik in het midden.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, ik ben zeer blij te horen dat u dit niet zult meenemen naar het volgende overleg en dat het niet op de tafel komt, en dat het dus eigenlijk een advies voor niets was. Daar ben ik tevreden mee.

Mevrouw Meuleman, ik zal niet meegaan in uw grofgebekte donderdag. Ik zou kunnen ingaan op de platte ad hominem die u net heeft geuit, maar dan zou ik er blijk van geven dat ik er ook maar enige waarde aan hecht – quod non. Laat mij enkel onthouden dat u mensen met een bepaalde ideologische visie meer waard vindt dan andere, en dat zegt heel veel over u en uw geloofsgenoten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over digitale inclusie – 3855 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Voorzitter, op 2 september heeft de Koning Boudewijnstichting haar Barometer Digitale Inclusie gepubliceerd. Dat is toch een belangrijk

document, want we leven in digitale tijden. Daaruit blijkt dat, ondanks de stijgende digitalisering, toch een op de twee Belgen digitaal kwetsbaar is, zoals ze dat noemen. 7 procent van de Belgen gebruikt gewoonweg geen internet en 39 procent heeft beperkte digitale vaardigheden. In 2019 was dat nog 32 procent. De digitale kloof, waarvan we dachten dat die gedicht was, wordt groter. Het toenemend niveau van digitale kwetsbaarheid valt, volgens de Koning Boudewijnstichting, onder andere te verklaren doordat de digitale vaardigheden enerzijds de neiging hebben heel langzaam te evolueren en anderzijds een permanente update en nieuwe vaardigheden vergen.

De mate van digitale kwetsbaarheid is ook niet voor iedereen dezelfde. Personen met een laag opleidingsniveau of laag inkomen lopen meer risico op uitsluiting. Het opleidingsniveau is een grote determinant, maar ook de toegang tot digitale technologieën is dat. Zo blijkt dat een op de vijf huishoudens met een laag inkomen thuis niet over een internetverbinding beschikt, en 17 procent van de internetgebruikers heeft enkel een smartphone om in te loggen op het internet. Armoede is dus een cruciale factor in digitale uitsluiting en de digitale kloof blijft echt groot. Het verschil tussen personen met een laag en een hoog opleidingsniveau qua gebruik van digitale diensten is ongeveer 30 procent.

Een belangrijke rol in het versterken van de digitale competenties is weggelegd voor het Kenniscentrum Mediawijs, waar we hier heel regelmatig naar verwijzen, en uiteraard ook de VRT. Daarom de volgende vragen voor u, minister.

Minister, vindt u dat de VRT op dit moment voldoende doet in de strijd tegen digitale ongeletterdheid? Waar ziet u nog ruimte voor de VRT om hieromtrent te werken?

Bent u bereid om de VRT te ondersteunen in het organiseren van extra projecten rond digitale inclusie?

Wat doen de andere mediabedrijven in de strijd tegen digitale ongeletterdheid? Op welke manier gaat u hen ondersteunen in projecten hieromtrent?

Wat zult u concreet doen vanuit uw nieuwe bevoegdheid Armoedebestrijding – u was nu vandaag wel de ideale persoon om deze vraag aan te stellen – rond digiarmoede? Op welke manier wilt u enerzijds het aantal digibeten in Vlaanderen doen afnemen en anderzijds die digitale kloof verkleinen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u, collega Segers, voor de vraag. Inderdaad, ook vanuit mijn bevoegdheid Armoedebestrijding is dit een belangrijk thema. Ik was vorige week nog op de lancering van de nieuwe campagne van Welzijnzorg en die handelt ook specifiek over digitale inclusie en de vraag om ervoor te zorgen dat iedereen niet alleen digitaal mee is maar dat er ook altijd alternatieven zijn voor digitale contactmogelijkheden, zeker bij overheden. Wat de VRT betreft, is het zo dat de beheersovereenkomst heel duidelijk is onder operationele doelstelling 2.3 over een breed-educatieve rol en proactieve aanpak in het versterken van de mediawijsheid.

Meer specifiek wordt van de VRT een resoluut digitale aanpak gevraagd die het wijzigende mediagebruik volgt. Dat gaat natuurlijk vergezeld van een actieve rol van de VRT op het vlak van mediawijsheid en het dichten van de digitale kloof. Daar zijn al heel wat initiatieven genomen. De omroep werkt daarvoor ook samen met organisaties zoals het Netwerk tegen Armoede en het Kenniscentrum Mediawijs, die ik ondersteun vanuit respectievelijk mijn bevoegdheden Armoedebestrijding en Media.

Mediawijs ontwikkelt de komende maanden videomateriaal over tal van digitale toepassingen. De VRT werkt hieraan ook mee en zal informatieve video's ontsluiten op haar kanalen. 'Iedereen beroemd' op Eén heeft sinds enkele weken een rubriek

Silver Surfers. Daar helpt Linde Merckpoel mensen bij het oplossen van een aantal digitale struikelblokken, zoals bijvoorbeeld een QR-code scannen op café. Radio2 plant een actie die de vele digihelpers in Vlaanderen in de schijnwerpers zal zetten en mensen wil aansporen om er ook zelf een te worden. U weet dat De Warmste Week (DWW) dit jaar in het teken staat van kansarmoede. Veel uitdagingen manifesteren zich ook in de digitale wereld. Daar zal DWW ook aandacht voor hebben.

De VRT zal de komende maanden en jaren inspanningen blijven leveren om de digitale kloof te helpen dichten. Men bekijkt ook voor de verschillende merken hoe ze het thema van digitale inclusie op een toegankelijke manier onder de aandacht kunnen blijven brengen. Verschillende VRT-gezichten zullen mee het taboe van digiarmoede helpen doorbreken en mensen motiveren om ook de digitale sprong te maken. Een ander belangrijk element is de toegankelijkheid tot de digitale platformen van VRT zelf, die zo toegankelijk mogelijk gemaakt moeten worden. Ook dat is een proces van voortdurend bijstellen en verbeteren.

De VRT moet vanuit haar DNA haar publieke en educatieve opdracht de nodige prioriteit geven. Dat zit dus eigenlijk begrepen in de basisdotatie. Mediawijs, op zijn beurt, krijgt ook een stevige basistegemoetkoming, die de afgelopen jaren ook fors is gestegen, maar krijgt vanaf 2023 ook 25.000 euro extra om de projecten die specifiek inzetten op digitale inclusie, verder uit te bouwen.

Bij de andere mediabedrijven hebben we natuurlijk minder zeggenschap over de manier waarop ze dit doen. Maar ik merk dat er ook daar heel wat aandacht is voor het thema van digitale inclusie. Om maar een voorbeeld te geven: DPG Media geeft aan dat ze op HLN.be een taalvorm gebruiken die voor iedereen begrijpelijk is of zou moeten zijn. Specifiek voor technologie zijn journalisten erop gericht om zo duidelijk en laagdrempelig mogelijk nieuwe technologieën uit te leggen. Financiële middelen om bedrijven hiervoor te ondersteunen, zijn op dit moment wel niet voorzien.

Vanuit Armoedebestrijding is er ons Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA), dat binnenkort aangepast wordt en voorgesteld wordt in het Vlaams Parlement. Binnen dat actieplan vind je digitale inclusie onder strategische doelstelling 2: "De Vlaamse overheid zet gerichte acties op tegen kinderarmoede". En dan specifiek onder 7.2.9.: "We verkleinen de kloof tussen vrije tijd en kinderen en jongeren in armoede." En onder 7.3.15.: "Onderwijs onderneemt doorheen de levensloop acties waarmee het de strijd aanbindt tegen de digitale kloof in de samenleving."

Binnen mijn bevoegdheden Jeugd en Media ben ik evident bij die acties sterk betrokken, onder andere via het plan Generatie Veerkracht tijdens de eerste covid-periode, via Mediawijs en ook het relanceproject 'Iedereen Digitaal Bovenlokaal', maar ook via de erkenning en subsidiëring van jeugdorganisaties zoals Link in de Kabel en Mediaraven, en via het traject Digitaal Jeugdwerk, dat binnen mijn Departement Cultuur, Jeugd en Media loopt.

Die focus op kinderen uit het VAPA wordt uiteraard ook aangevuld met voldoende aandacht voor andere leeftijdsgroepen. Ik verwijs in het bijzonder naar het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2020-2025, waar onder luik 2, 'Toenemende digitalisering en digitale kloof', een hoofdstuk hierover opgenomen is. Ook daar heb ik in mijn bevoegdheid Media Mediawijs de ruimte gegeven om netwerken en acties op te bouwen voor de sectoren die werken met kwetsbare jongeren, met mensen met een handicap en met senioren via het project Iedereen Digitaal Bovenlokaal. Daarvoor voorzien we ook structurele vervolgfianciering tot en met 2025.

Met het relanceplan Vlaamse Veerkracht zijn er heel wat extra middelen en extra acties uitgerold en opgezet. U kunt in de monitoring van dit plan nagaan wat de stand van zaken is en indien gewenst de bevoegde ministers ter zake bevragen. Collega Somers bijvoorbeeld zet in op het programma Iedereen Digitaal voor de

lokale besturen, waar ons kenniscentrum Mediawijs ook een rol in speelt, onder meer in de samenwerking met de VRT die ik ook al aanhaalde, en collega Brouns zet in op de Digibanken voor bovenlokale samenwerkingen. En ook collega Weyts zet in op digitalisering en digikennis in het onderwijs.

Met andere woorden, heel de Vlaamse Regering zet hier deze legislatuur op in met een bijzondere focus op de digitale kloof en de mensen die te weinig digitaal geletterd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister, voor dat overzicht. Ik vond het vandaag wel heel belangrijk om die vraag te stellen omdat we er in onze samenleving toch te gemakkelijk van blijven uitgaan dat iedereen een smartphone heeft, iedereen internettoegang, dat iedereen onmiddellijk de weg weet naar alle tools. En dat is gewoon niet zo. Dat gaat over ouderen die gedwongen worden om alles, ook hun bankzaken, digitaal te doen, wat ze niet kunnen, tot alle aspecten van onze samenleving en van ons leven.

Het laatste deel van uw antwoord was heel goed omdat ik u echt wel als trekker zie van de hele Vlaamse Regering om op alle beleidsterreinen maximaal in te zetten op niet alleen armoedebestrijding, maar daarmee gepaard gaande die 'digiarmoede'. Mensen in armoede die ook digitaal niet voldoende geletterd zijn, worden eigenlijk dubbel getroffen. Er is armoede, maar ze hebben ook geen toegang tot technologie en missen heel vaak ook vaardigheden om bijvoorbeeld werk te zoeken, om premies aan te vragen. Daarom pleiten wij, vanuit onze fractie, al heel lang voor een volledig automatische rechtentoekenning. Dat zou al een hele stap vooruit zijn: een automatische rechtentoekenning voor schooltoelage, voor om het even wat. Dus dat is heel belangrijk.

Het overzicht dat u ook gaf van wat de VRT momenteel doet, was ook wel een indrukwekkend overzicht. Ik denk dat we de VRT daar ook een pluim voor mogen geven. En het toont nog maar eens aan hoe belangrijk een sterke openbare omroep is. Ik denk dat de VRT daar ook nog veel meer zou kunnen inzetten op het doorbreken van het taboe rond digiarmoede, door bijvoorbeeld, al was het maar in Thuis, een verhaallijn te ontwikkelen waarin personages elkaar helpen om digitaal vaardig te worden, of met enkele schermgezichten die proberen te helpen om dat taboe te doorbreken.

U had het over HLN. Leesbaar taalgebruik is belangrijk, maar ik zou ook graag hebben dat u ook nog eens die andere private mediabedrijven probeert te sensibiliseren om ook daarrond te werken. Tot slot verwees u in het overzicht van de ministers niet naar de verantwoordelijkheid van minister Jambon. Ik denk dat hij op het vlak van cultuur ook iets kan doen. Ik denk bijvoorbeeld aan lokale bibliotheken, waarvan we vandaag zien dat ze de hotspot zijn om mensen bijeen te brengen om met een tablet of wat dan ook, te leren werken. Het is een domeinoverschrijdende problematiek, en ik kijk in de eerste plaats naar u om daar verder aan de kar te trekken.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Het is inderdaad nog altijd een groot probleem. Voor alle duidelijkheid, het gaat niet alleen over de vraag of men internet, een tablet, een smartphone heeft, want op dat vlak valt het eigenlijk nog relatief goed mee. Uit cijfermateriaal van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat 92 procent van de Belgische huishoudens in 2021 thuis beschikte over een internetaansluiting. Dat is veel meer dan een tijd geleden, en dat is een stijging met 15 procent de laatste tien jaar. De laatste procenten zijn de moeilijkste: 8 procent heeft het nog altijd niet, en dat is nog altijd te veel, maar 92 procent is eigenlijk vrij positief.

Maar waar het veel problematischer is, is op het vlak van de digitale vaardigheden. Het is niet omdat men thuis internet heeft, of het is niet omdat men een smartphone heeft, dat men die eigenlijk op een goede manier kan gebruiken. Uit datzelfde onderzoek van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat 39 procent van de Belgen tussen 16 en 74 over te zwakke digitale vaardigheden beschikt. 39 procent! Dat is veel meer dan een groep oudere mensen of een groep mensen in armoede. Dat gaat veel breder. Je merkt ook dat de generatie die we digital natives noemen – dat is al een tijdje natuurlijk –, wel geboren zijn met touchscreens en smartphones, maar niet noodzakelijk op een goede manier daarmee kunnen omgaan, de technologie kennen of daar op een mediawijze manier mee omgaan. Het is belangrijk om op te merken dat die 39 procent boven het Europese gemiddelde van 34 procent ligt en hoger is dan in de meeste van onze buurlanden. We doen het ook eigenlijk niet goed in Europees perspectief, en dat verantwoordt dan ook waarom we daar sterk op inzetten.

De automatische rechtentoekenning is werkelijk een topprioriteit in mijn beleid rond armoedebestrijding. Pour la petite histoire, ik heb ook, in het kader van de campagne van Welzijnzorg, een brief teruggestuurd naar een man die bekend is als Dikke Freddy – maar dat is zijn roepnaam – waarin ik dat ook heb benadrukt. Ook op de Interministeriële Conferentie Sociale Integratie en Sociale Economie, die deze week voor de eerste keer in negen jaar is samengekomen en handelt over armoedebestrijding, is die automatische rechtentoekenning als een topprioriteit naar voren geschoven, en dat werd eigenlijk gesteund door de federale overheid en door alle andere deelstaten. Dat is wel belangrijk.

De schooltoeslag is eigenlijk een voorbeeld van waar het goed is gelopen. In het verleden moest die aangevraagd worden, maar dankzij de hervorming van het groeipakket tijdens de vorige legislatuur zijn zowel de sociale toelagen als de schooltoelagen geïntegreerd in dat groeipakket en is daar ook een automatische rechtentoekenning. Ik denk dat wat de opijsting van de acties van de VRT betreft, er al heel wat gebeurd is. Het is inderdaad altijd sterk als in programma's als Thuis ook belangrijke maatschappelijke thema's opgenomen worden. Dat is eigenlijk ook de maatschappelijke meerwaarde van de publieke omroep die zich ook manifesteert in fictieprogramma's. Dit is voor de scenarioschrijvers ook zeker interessant om iets rond te doen, als dat zou passen in het zeer boeiende scenario.

Tot slot, de minister-president is inderdaad ook betrokken, niet alleen vanuit zijn bevoegdheid Cultuur en vanuit de toegankelijkheid van cultuur ter zake, maar ook vanuit zijn bevoegdheid voor digitalisering. In dat verband kan ik ook verwijzen naar relanceprojecten ter zake onder meer rond het Vlaams Datanutsbedrijf, waarin we er inderdaad ook naar streven om op termijn aan elke Vlaming een soort van digitale kluis aan te bieden waarin alle informatie kan worden gestoken met respect voor de privacy. Dat zal op een zeer toegankelijke manier georganiseerd moeten worden zodat het voor iedereen ook bruikbaar is.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik ga het heel kort houden. Ik zal het misschien houden bij de automatische rechtentoekenning, die heel, heel belangrijk is voor ons. Daarom heb ik dat ook expliciet vernoemd. Als u zegt dat dat ook voor u prioriteit nummer één is, als het gaat over armoedebestrijding, zult u daarvoor altijd een partner in ons vinden. De volgende stap die wij absoluut samen moeten zetten, is eigenlijk het erkennen van het internet als een publieke dienst. Dat is heel belangrijk. U zegt dat het goed meevalt op vlak van internettoegang in het algemeen, maar het onderzoek van de Koning Boudewijnstichting toont net aan dat een op de vijf gezinnen in armoede geen internettoegang heeft. Ik denk dan dat we de stap vooruit moeten durven zetten om er gewoon voor te zorgen dat iedereen internet heeft, want dat is een publieke dienst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitzending van het lanceringsprogramma van Flanders Technology & Innovation op VRT MAX – 192 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Minister, zoals u ongetwijfeld weet, aangezien u zelf deelnam aan de opname, is momenteel het lanceringsprogramma van Flanders Investment & Innovation te zien op VRT MAX. Op zich is dat niet problematisch, ware het niet dat dat gepresenteerd wordt door twee VRT-ankers en dat zowat de voltallige Vlaamse Regering zeventig minuten lang kritiekloos een forum heeft gekregen om de link tussen Flanders Investment & Innovation en hun eigen beleidsdomein te belichten.

Los van de ontegensprekelijk positieve doelstellingen van FII klonk er zowel vanuit de politiek als vanuit journalistenmiddens luide kritiek. Daarbij werd vooral de vraag gesteld of het de taak is van de VRT om één uur en tien minuten lang kritiekloos een forum te bieden aan de uitvoerende macht zonder enige vorm van kritisch wederwoord. Ook de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) stoorde zich daar erg aan en stelde in De Morgen, bij monde van Pol Deltour, nationaal secretaris van de VVJ en u allemaal bekend, dat het ging om “een ongezonde mix van een politiek project met een journalistiek format (...) Je kan je de vraag stellen of dit programma thuishoort op de site van VRT MAX of eerder op die van de Vlaamse regering.”

Opmerkelijk is ook dat de VRT zelf aangeeft – u kunt er daarvoor De Morgen van 7 oktober op naslaan – dat ze geen inspraak had in de productie en de inhoud van het programma, waardoor de openbare omroep dus in feite gewoon fungeerde als communicatiedoorgeefluik van de uitvoerende macht, wat toch niet meteen aansluit bij de taak van een openbare omroep en ook botst met de onpartijdigheidsvereisten die zijn vermeld in zowel het Mediadecreet als de beheersovereenkomst. Ik ben trouwens niet de enige die dat laatste zegt, ook de VVJ zegt dat.

Ik heb hieromtrent de volgende vragen, minister.

Vindt u – als behoeder van de beheersovereenkomst en het Mediadecreet – dat de onpartijdigheidsvereisten hier werden gerespecteerd? Dat is uiteraard een zeer subjectieve mening, aangezien u zelf deelnam aan de productie, maar ik stel de vraag alsnog.

Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering en van u als mediaminister met betrekking tot die pertinente kritiek van de VVJ hieromtrent?

Wat was nu eigenlijk – want daar gaan wilde geruchten over – de totale kostprijs van heel deze productie?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega Sloomans, voor de vraag. Om te beginnen: ik denk dat er een kleine contaminatie in uw vraagstelling zat. Vroeger heette het Flanders Technology International – FTI – en nu is het Flanders Technology & Innovation. U spreekt over Flanders Investment & Innovation, dat lijkt

me een contaminatie met Flanders Investment & Trade – FIT –, dat eigenlijk de internationale poot is binnen onze administratie.

Aan de VRT werd gevraagd om het lanceringsprogramma van het nieuwe FTI te publiceren op VRT MAX, dat klopt. De VRT heeft vervolgens autonoom beslist om op die vraag in te gaan en dat op basis van inhoudelijke motieven. De VRT ondersteunt namelijk de ambities uit het FTI-plan en is van plan de komende maanden en jaren ook extra aandacht te besteden aan de verschillende innovatiethema's uit het plan. De VRT vond het dan ook waardevol om dit complementaire aanbod van FTI op te nemen op VRT MAX als een verrijking van haar aanbod.

Bij dit programma werd een transparante melding geplaatst dat het hier gaat om een programma gemaakt door FTI en het productiehuis Sylvester Productions, in opdracht van de Vlaamse overheid en met middelen van de Vlaamse overheid. Het gaat niet om een productie van de VRT, en dat is voor mij ook essentieel. De VRT heeft hiervoor dan ook geen eigen middelen ingezet.

De VRT liet me weten dat op VRT MAX ruimte is voor inhoudelijke samenwerkingen, ook als die niet of niet volledig door de VRT worden gemaakt of besteld. Eerder voegde de openbare omroep bijvoorbeeld al content van BRUZZ en Podium 19 toe aan zijn aanbod. Andere samenwerkingen zouden nog volgen.

Wat de onpartijdigheidsvereisten betreft: artikel 39 van het Mediadecreet stelt dat de informatieprogramma's, de mededelingen en de programma's met een algemeen informatieve inslag, en alle informatieve programmaonderdelen in een geest van politieke en ideologische onpartijdigheid worden verzorgd. Het is natuurlijk niet aan mij om te beoordelen of dat in casu het geval was, het is aan de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) om daarover uitspraken te doen.

De VRT liet me weten dat het opnemen van dit programma op VRT MAX geen afbreuk doet aan de onpartijdigheid van de VRT, omdat het een debat betrof met politici van verschillende partijen, experts en gewone Vlamingen.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): In zekere zin is het wel relevant wat de VRT daarvan vindt, want zij moeten tot nader order wel het Mediadecreet en de beheersovereenkomst naleven. Minister, ik begrijp van u, en bij uitbreiding van de Vlaamse Regering, dat ze 'het project' – zo zal ik het noemen, om niet te contamineren – in de kijker willen zetten. Ik heb daar begrip voor. Maar de fundamentele vraag blijft toch of het de taak is van een openbare omroep om een dergelijk project van de uitvoerende macht, waarvan ze zelf aangeven dat ze er totaal geen inhoudelijke controle over hebben, integraal te brengen op hun platformen. Ik verwijs daarbij heel concreet naar het programmacharter, dat stelt: "De inhoud van het programma mag niet worden bepaald door derden." De inhoud van het programma mag niet worden bepaald door derden. Tezelfdertijd zeggen ze in De Morgen letterlijk dat ze totaal geen controle hadden over de inhoud. Met andere woorden: dit gaat over een productie die integraal is bepaald door een derde, zijnde de uitvoerende macht. Ik denk dus dat er zich hier wel een pertinent probleem stelt.

Een niet onbelangrijk detail: dat programmacharter is natuurlijk niet zomaar een document, dat maakt integraal deel uit van de beheersovereenkomst. In dat kader is dat dus een verbintenis die moet worden nagekomen door de VRT. Ik had daarom graag van u vernomen, minister, of u inderdaad onderkent dat er zich hier een pertinent probleem stelt in het kader van de naleving van het programmacharter en dus ook in het kader van de naleving van de beheersovereenkomst.

Is er in dezen advies gevraagd aan de programmacharterraad, die zich normaal gezien hoort te buigen over dergelijke kwesties? We herinneren ons allemaal de

BDW-show van enkele jaren geleden. Ook hier stelt zich eigenlijk een gelijkaardig probleem.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik wil me graag aansluiten omdat we het al over deze kwestie gehad hebben op 13 oktober, naar aanleiding van de vele vragen over de plannen van de VRT om het ochtendblok van Radio 2 te schrappen. Ik heb toen ook verwezen naar dit 'incident' – zo durf ik het toch wel te noemen. Ik fronste ook wel de wenkbrauwen toen ik zag dat de 'informatieve talkshow', zoals het werd genoemd – geen televisieshow –, te zien is op VRT MAX. Pol Deltour van de VVJ heeft zich daar fel tegen uitgesproken, en volgens mij met recht en reden. De VRT mag zeggen dat het geen productie van hen is, maar Sylvester Productions werkt wel voor de VRT, al was deze productie niet besteld door de VRT. Ik denk dat de VRT zich er toch wel over moet beraden om programma's waarvan ze geen inbreng hadden in de inhoud, op hun eigen platform te plaatsen, want de facto – ik geef u daarin gelijk – is dat een programma door derden, zonder dat het dit label krijgt. Er werd vooral ook medewerking verleend door twee VRT-journalisten. Ik denk dat er goede deontologische codes gelden op de VRT. Ik vind dat dit toch nog eens tegen het licht moet worden gehouden.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Hier wordt misschien wel gedanst op een slappe koord, daar kan ik in komen. Maar de VRT zendt natuurlijk wel verschillende zaken uit waarvan ze niet echt van heel nabij betrokken was bij de samenstelling, bij de productie en bij de inhoud. Als men dat dan bekijkt en zich dat eigen maakt, dan zendt men dat uit.

Anderzijds is Flanders Technology & Innovation natuurlijk een belangrijk project voor de Vlaamse samenleving, dat internationaal toch ook iets moet betekenen. Dat is toch de bedoeling. Mij lijkt het dan dus ook logisch dat de openbare omroep daar een rol bij speelt, samen trouwens met DPG Media, wat toch ook weer een ander licht werpt op de zaak. Het gaat om een privépartner en een openbare omroep die er samen de schouders onder zetten. Dat geeft volgens mij toch een andere klank aan het verhaal. Als het enkel DPG Media zou zijn, als het enkel de privésector zou zijn, die dat ondersteunt, dan zouden we hier misschien ook zitten te mopperen en zeggen dat de Vlaamse overheid enkel daarmee samenwerkt. Hier heb je dat evenwicht, doordat ook de openbare omroep daarbij zit.

Dit is misschien voor discussie vatbaar, maar voor ons is het in elk geval verdedigbaar.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik heb hier niet zo heel veel aan toe te voegen. Het is natuurlijk geen VRT-programma. Het is wel belangrijk om dat te benadrukken. Innovatie is ook een belangrijk thema, niet alleen voor de Vlaamse Regering maar ook voor de VRT.

Wat de twee betrokken journalisten betreft, bevestigt de VRT dat alle regels, bijvoorbeeld deze inzake nevenactiviteiten, gerespecteerd werden.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik heb hier toch wel een schuldbekentenis gehoord, want er werd gesproken van een slappe koord. Ik hoorde dat dit voor discussie vatbaar was. Als dat van de meerderheid komt, lees ik dat als een schuldbekentenis van formaat. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Minister, ik heb u al vaak horen zeggen dat u niet in een Vlaanderen wilt leven waar programma's van de openbare omroep zouden worden bepaald door de politiek of door de regering, maar dat is wel exact wat hier gebeurd is. Op dat vlak bent u dus niet bepaald consequent. Ik stel vast dat u uw principes, die u al verschillende keren naar voren hebt gebracht in interviews, wel zeer à la carte toepast, wat uw geloofwaardigheid toch niet meteen ten goede komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Klaas Slootmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de vraag van de gedelegeerd bestuurder van de VRT om meer reclame-inkomsten te verwerven – 227 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitdagingen en ambities van de VRT en de eventuele druk op de pax media – 289 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, het is intussen alweer even geleden. We hebben het allemaal gelezen: een opmerkelijk, geruchtmakend interview met de CEO van de VRT waarbij hij opnieuw zijn bezorgdheid uitte – verrassing, verrassing – over de financiering van de openbare omroep. Volgens Delaplace – en dat verhaal is uiteraard niet nieuw – staat, vooral onder meer als gevolg van het toenemend aantal cordcutters, vooral de commerciële financiering van de VRT onder druk. Het valt op dat Delaplace daarbij eigenlijk een herverdeling van de subplafonds vraagt inzake televisiesponsoring en bannerings. Zoals u weet, liggen die momenteel vast in de beheersovereenkomst en kan daar dus onderling eigenlijk niet mee gespeeld worden. De vraag rijst dan ook of en, zo ja, hoe aan die vraag kan worden voldaan binnen het raamwerk van de huidige beheersovereenkomst. Dat is een eerste punt.

Tweede punt in het kader van deze vraag: het is zo dat de commerciële strategie die vandaag door de VRT gehanteerd wordt, de commerciële zenders echt wel de haren te berge doet rijzen. We zijn onlangs aanwezig geweest op een werkbezoek bij DPG Media, waar dat zeer nadrukkelijk tot uiting is gekomen en waarbij de commerciële koers van de VRT zwaar op de korrel is genomen. Zo is er heel veel kritiek op het feit dat er reclame wordt afgespeeld op VRT MAX, aangezien dat strikt juridisch niet als een televisie-uitzending wordt gezien. Tussen haakjes: opmerkelijk, en ook een bron van ergernis bij DPG Media en bij SBS, is dat als je vandaag op VRT MAX live naar televisie kijkt – zelfs naar het nieuws – je eerst een dik reclameblok krijgt, terwijl dat bij VTM GO niet het geval is, waardoor je je op den duur de vraag kunt stellen wie nu de commerciële spelers zijn en wie de openbare omroep is.

Dat voor VRT MAX bovendien ook geen plafond geldt en dat de advertentieprijs – en dat zijn wel zeer nadrukkelijke geruchten die wij horen – bij de VRT een stuk lager liggen dan de marktprijzen, dat is volgens de commerciële spelers om evidente redenen natuurlijk een aanslag op het media-ecosysteem. En ik kan die ongerustheid daarover absoluut niet genoeg benadrukken. We zijn er afgelopen week nog getuige van geweest.

In dat kader is het tot nader order nog altijd zo dat ook hier – ik kom daar altijd op terug – die versterking van het media-ecosysteem integraal deel uitmaakt van

de beheersovereenkomst en ook zeer expliciet deel uitmaakt van zowel de operationele doelstellingen als van de key performance indicators (KPI's). En vanuit de commerciële spelers wordt daarom openlijk de vraag gesteld welke nu in feite die reële waarde, welke die validiteit, welke die afdwingbaarheid nog is van die beheersovereenkomst, wanneer zij in de feiten op een dergelijke manier met de voeten wordt getreden.

Bij zowel SBS als bij DPG Media stelt men dan ook publiekelijk – het zijn verklaringen die zowel in Humo als in Het Laatste Nieuws hebben gestaan – dat de pax media, waarvan we toch allemaal zeggen er grote voorstander van te zijn en waar ik heel veel lippendienst over hoor, klinisch dood is. Er is van de samenwerking tussen de VRT en, onder andere, DPG Media, maar ook SBS, vandaag geen sprake. Dat zijn letterlijke woorden die wij bij de commerciële omroep onlangs hebben mogen horen. En ik citeer in dat verband – en daarmee rond ik af – ook een andere bron van een commerciële speler in De Morgen: "De beheersovereenkomst (...) heeft de VRT heel veel vrijheid gegeven. De enige voorwaarde die daartegenover stond, was dat de openbare omroep marktversterkend moest zijn. Juist het tegenovergestelde gebeurt nu. In plaats van een partner is de VRT nu onze grootste concurrent."

Zo, dat wat de probleemstelling betreft, minister, die mij noopt tot volgende vraagstelling.

Zult u tegemoetkomen aan de vraag van de gedelegeerd bestuurder om de subplafonds te gaan herverdelen? En zo ja, hoe ziet u dat dan binnen het kader van de huidige beheersovereenkomst, waarbij die subplafonds zeer duidelijk zijn verankerd? Ik ben daar uiteraard geen voorstander van, maar ik stel gewoon de vraag hoe dat in de praktijk mogelijk kan zijn.

Twee, acht u de commerciële strategie, zoals ik die geschetst heb, in overeenstemming met de bepalingen van de beheersovereenkomst met betrekking tot de marktversterkende taak en de marktversterkende plicht van de VRT?

Drie, welke initiatieven zult u nemen om de verschillende mediagroepen – en dat is misschien nog het belangrijkste – samen te brengen om toch gestalte te geven aan die pax media waar we allemaal voorstander van zijn?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Het grote interview van CEO Delaplace in De Tijd blijft nazinderen. Het is inderdaad ook blijven nazinderen tijdens ons werkbezoek van twee weken geleden aan DPG Media. Collega's, ik stel voor dat we diezelfde vragen zullen stellen tijdens ons werkbezoek aan de VRT, om woord en tegenwoord te kunnen horen van elkaar.

Dat interview is blijven nazinderen op verschillende vlakken. Ten eerste omdat de heer Delaplace heel terecht en heel accuraat de financiële uitdagingen duidde waar de VRT de komende jaren voor staat als gevolg van de energiecrisis en de torenhoge inflatie, boven op de besparingen van de Vlaamse Regering en dan nu uiteraard ook de heisa rond het transformatieplan, waarover we het gisteren hadden.

Hij kaartte in dat interview ook de problematiek aan van de reclame-inkomsten. De VRT mag volgens de beheersovereenkomst 40 procent van haar inkomsten uit de markt halen. Maar het zijn net die inkomsten die vandaag onder heel zware druk staan door de inflatie en het veranderende kijkgedrag. Om dit tegen te gaan, vindt hij dat het mogelijk moet zijn om meer sponsorboodschappen toe te laten. Daarbij denkt hij niet aan een verhoging van het reclameplafond, maar hij oppert wel de piste om de verdeling van hoeveel de VRT uit elke vorm van reclame mag halen, flexibel te maken of minstens aan te passen.

Dit interview en de eerdere berichten in de pers over de meer commerciële koers van de VRT sinds de bekendmaking van de VRT-programmatie van het najaar 2022 – herinner u de heisa over de 'shiny floor' en het glitterpakje, en ook rond FIRE, enzovoort, waarover we ook al vragen hadden, maar ook de beslissing over Radio 2 – leidden tot onrust bij de commerciële mediabedrijven en misschien ook bij ons. Volgens criticasters wordt de VRT te commercieel en begeeft ze zich te vaak op het terrein van de commerciële mediabedrijven. Die mediabedrijven beschuldigen de VRT ervan te veel te vissen in de vijver van het soort entertainment van de 'shiny floor'. Men viseert dan vooral de aankoop van het dansformat 'The Greatest Dancer', nota bene een BBC-format. Bovendien vinden de commerciële mediabedrijven dat de VRT een te grote concurrentie wordt op de advertentiemarkt, die natuurlijk ook als gevolg van de energiecrisis onder druk staat. De A-merken zijn de grootste adverteerders. Die laten wij meer en meer uit onze winkelkarretjes in de supermarkt. Ik herinner ook nog eens aan het binnenhalen van de tv-persoonlijkheden met exclusiviteitscontracten. Er zijn de afgelopen maanden dus heel wat dossiers geweest waaruit we kunnen opmaken hoe het staat met de pax media. Die lijkt continu onder druk te staan.

Minister, hebt u al overleg gehad met CEO Frederik Delaplace over de gewijzigde, al dan niet meer commerciële koers van de VRT en de toekomstplannen? Zo ja, wat is de uitkomst van het overleg? Welk standpunt heeft u daar vertolkt?

Wat is uw mening over de koers die de VRT momenteel aan het varen is? Hoe staat u tegenover de toenemende kritiek op de meer commerciële koers van de VRT?

Staat de pax media volgens u onder druk? Zo ja, wat zult u doen om de plooiën glad te strijken?

Hoe staat u tegenover het voorstel van Frederik Delaplace om meer sponsorboodschappen toe te laten en de verdeling binnen het reclameplafond te veranderen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, ik heb van in het begin van mijn periode als minister van Media gezegd dat vandaag de vraag niet is hoe de Vlaamse mediabedrijven ten opzichte van elkaar concurreren, maar wel hoe onze Vlaamse mediasector zich sterk kan maken ten aanzien van de internationale en meer en meer digitale internationale concurrentie. Wie zegt dat de VRT zijn grootste concurrent is, heeft, denk ik, niet goed begrepen hoe de situatie vandaag is. Er moet in elk geval uitvoering worden gegeven aan het idee van samenwerking en van marktversterking. Ik heb zelf ook in een interview en hier in de commissie gezegd dat dit voor mij essentieel is, dat de samenwerking tussen Vlaamse mediabedrijven heel belangrijk is en dat we er vooral voor moeten zorgen dat we sterk staan ten aanzien van de internationale concurrentie. Daarover overleggen we uiteraard regelmatig met de verschillende mediabedrijven en uiteraard ook met de publieke omroep.

Het kader is niet gewijzigd. De keuzes die de VRT maakt, moeten passen binnen de opdracht die de VRT heeft op basis van de beheersovereenkomst. Elke speler heeft zijn rol te spelen in het Vlaamse medialandschap. De VRT als publieke omroep heeft een andere rol dan de commerciële omroepen. Dat is duidelijk. Maar we mogen niet vergeten dat de VRT met haar aanbod op weekbasis minstens 85 procent van alle Vlamingen moet bereiken. Dat kun je niet alleen met nieuws, duiding, creatieve of educatieve programma's. Je moet inderdaad ook inzetten op cultuur, sport, ontspanning en dergelijke meer.

Ik heb vragen gesteld bij bepaalde recente beslissingen van de VRT, ook in een artikel. Maar ik denk dat het daarover al genoeg is gegaan. Ik wens nog één keer

te benadrukken dat het essentieel is dat de publieke meerwaarde en de maatschappelijke missie van een openbare omroep vooropstaan en dat dit veruitwendigd wordt in het aanbod van de VRT.

Daarnaast bepaalt de beheersovereenkomst dat de VRT 40 procent van haar middelen uit de markt kan halen. Door het veranderende mediagebruik is het logisch dat ook de commerciële aanpak van de VRT daardoor verandert en digitaliseert. De VRT mag binnen de grenzen van de beheersovereenkomst haar eigen inkomsten maximaliseren, zoals ook met ons is afgesproken. De CEO van de VRT is vrij om vragen te stellen over het reclameplafond, maar ik heb niet de intentie om de beheersovereenkomst ter zake aan te passen. Dat betekent niet dat we de evoluties en de noden in de markt niet nauwgezet in de gaten houden.

Ik ben me ervan bewust dat een gezond medialandschap sowieso altijd gepaard gaat met discussies, gesprekken en meningsverschillen. We moeten samen sterk staan om de concurrentie met de internationale spelers te trotseren. Het is belangrijk dat de mediabedrijven met elkaar samenwerken en het gesprek met elkaar blijven aangaan. Ik engageer mij ertoe om dat te blijven faciliteren, waar mogelijk en waar nodig.

Vandaag zijn er wel degelijk al heel wat samenwerkingen tussen de VRT en de private omroepen. Dat is absoluut wel het geval. Maar ik ben het er ook wel mee eens dat die samenwerking op een aantal punten nog verder moet gaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de samenwerking rond Streamz.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mocht u in de toekomst een nieuwe job zoeken, zou de job van woordvoerder van de VRT u misschien niet misstaan. Maar u zit hier natuurlijk niet als woordvoerder van de VRT, buiten het gegeven van de subplafonds, waaraan u eigenlijk niets meer kunt doen, aangezien dat al vastligt. U zit hier niet als woordvoerder van de VRT, u zit hier als vertegenwoordiger van de aandeelhouder, en dat is de Vlaming. En die verwacht in ruil voor zijn 260 miljoen euro een VRT, een openbare omroep die een meerwaarde creëert en die zijn verbintenissen inzake het versterken van het media-ecosysteem naleeft en dus niet de vernietiging daarvan. Want op lange termijn zijn we daar allemaal, ook zij, het slachtoffer van.

Ik verwijs daarbij heel concreet naar de voorbeelden die mevrouw Segers daarnet al aanhaalde. Het gaat over het weggopen van schermgezichten. We kennen allemaal het verhaal van Niels Destadsbader en dies meer. We kennen allemaal het verhaal van Ricus Jansegers en dies meer. Ik moet daar geen tekening bij maken. Het gaat over het weggopen van schermgezichten bij de concurrentie met totaal niet-concurrentiële sommen. Het gaat over het gebruik van exclusiviteitscontracten, waarbij de schermgezichten die men dan eerst aankoopt met exuberante sommen nog eens exclusief op de VRT moeten opdraven en dus niet marktversterkend kunnen worden gebruikt door de commerciële spelers. Dat heeft dus twee keer een negatief gevolg.

Er worden nu peperdure 'shiny floor'-programma's gemaakt. Maar dat aanbod bestaat al bij de commerciële spelers. Die creëren totaal geen meerwaarde en streven eigenlijk maar één doel na: het marktaandeel van de commerciële spelers inpikken zonder daarbij enige vorm van meerwaarde te creëren. Het gaat over de pertinente weigering van de VRT – ook dat hebben we tien dagen geleden allemaal gehoord – om bijvoorbeeld op technologisch vlak samen te werken, om kostenefficiënter te zijn wat betreft de technologie achter de streamingplatformen. Ook daar is er een njet van de VRT. Het gaat over het inbreken op de reclamemarkt door het gebruik van juridische achterpoortjes. Ik denk dan heel concreet aan VRT MAX. Het gaat

over het uitwerken van zeer agressieve strategieën om dat marktaandeel te vergroten, enzovoort en zo verder.

Minister, mijn oproep aan u is heel eenvoudig. Gebruik het contract dat u hebt met de VRT als stok achter de deur en eis daarvan de integrale toepassing. U hebt de KPI's, u hebt de operationele doelstellingen in het kader van marktversterking. Gebruik ze dan ook, want anders verliest dat document totaal zijn validiteit, totaal zijn waarde en is wat er zich vandaag afspeelt contractbreuk, maar heeft het document in de feiten geen enkele grond.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, uw uitgangspunt is correct. De vijand is niet 'in the house'. De bedreiging van ons media-ecosysteem komt van de buitenlandse, internationale mediagiganten, en net daarom is het zo belangrijk dat onze mediaspelers nauw en intensief met elkaar samenwerken in een pax media, in een vredevolle context en niet met messen tegenover elkaar staan. Dat laatste is allicht te sterk uitgedrukt.

We weten allemaal dat de aandrijver van een sterk media-ecosysteem natuurlijk een sterke VRT is. We kijken altijd met enorme verwachtingen en torenhoge ambities naar die VRT. We weten dat het in de context zoals die vandaag is, de context van energiecrisis, inflatie en daarbovenop de besparingen en onrust binnen de VRT, bijzonder moeilijk wordt om die torenhoge ambities voor de VRT waar te maken.

Desalniettemin doet de VRT er alles voor – daarvan ben ik overtuigd – om die maatschappelijke meerwaarde te blijven brengen aan heel Vlaanderen. Als dan een CEO om meer flexibiliteit vraagt om te kunnen blijven waarmaken wat hij moet waarmaken volgens uw verwachtingen, die van de Vlaamse Regering en die van de Vlaming, zegt u: 'Neen, de beheersovereenkomst is wat ze is en we gaan daar niet aan tornen.' We weten allemaal dat een periode van vijf jaar heel lang is. Er was de ene crisis na de andere: de coronacrisis, nu de Oekraïne-crisis en de energiecrisis. Dat zijn allemaal onvoorziene zaken. Misschien is het dan toch geen onredelijke vraag om eens te bekijken wat er in deze sterk gewijzigde context mogelijk is – weliswaar binnen dat plafond van 40 procent, want ik ben het ermee eens dat, als je dat zou loslaten, het helemaal oorlog is.

Misschien heb ik het nog niet goed gehoord, maar ik begrijp uit uw antwoord dat er nog niet echt een intensief overleg is geweest waarin de CEO deze voorstellen heel concreet met u heeft kunnen doorpraten. Of toch?

En dan hebt u nog niet geantwoord op de vraag of die pax media volgens u onder druk staat. Minister, staat die volgens u onder druk? En zo ja, wat zult u daaraan doen?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): We waren inderdaad ook op het werkbezoek aan DPG Media aanwezig. Hun conclusie was: 'The proof of the pudding is in the eating.' Ze maakten twee vaststellingen: er is geen marktversterking, maar meer marktverstoring. Ze zeggen dat het behoud van het ecosysteem samenwerking vereist. We kregen daar dus een duidelijke boodschap mee.

Twee weken geleden heb ik u ook al een vraag gesteld over de marktversterkende rol van de VRT. Ik wil toch even terugkomen op een aantal dingen.

Mijnheer Slootmans, het is geen debat, maar de minister heeft wel heel duidelijk gezegd dat hij de beheersovereenkomst op het punt van de reclame-inkomsten niet zal aanpassen. We gaan de markt natuurlijk volgen, maar hij gaat het niet

aanpassen. Ik vind hem dus niet de woordvoerder van de VRT. De minister is er voor alle media en voor een goedwerkend ecosysteem.

Wat de pax media betreft: ik denk dat er zeker stappen moeten worden gezet om die te bereiken, want op dit ogenblik is die er inderdaad niet. Dat kunnen we jammer genoeg alleen maar vaststellen. Morgen is er een werkbezoek aan de VRT gepland. We zullen bij hen ook eens horen hoe zij het zien. Misschien krijgen we daar weer andere inzichten. Maar goed, vandaag hebben we de inzichten die we op het vorige werkbezoek meekregen en die niet echt verrassend, maar toch wel heel erg duidelijk waren.

Ik heb in mijn vorige vraag om uitleg over de marktversterkende rol ook gewezen op het verhaal van de reclamespotjes, de zogenaamde prerolls die worden uitgezonden op VRT MAX. Ik vind het toch echt wel problematisch als ze worden uitgezonden tijdens live-uitzendingen. Ik weet wel niet of het momenteel nog altijd gebeurt tijdens live-uitzendingen van de nieuwsdienst. U bent er toen niet op ingegaan. Collega Sloomans, ik denk dat u de vraag ook hebt gesteld. Het is misschien niet slecht om daar toch iets over te zeggen, want ik vind dat ook niet echt oké. Bij live-uitzendingen van de nieuwsdienst horen geen reclamespots voor te komen.

Ik heb nog een andere vraag waar nog niet verder op is ingegaan. We hebben begrip voor de financiële situatie waarin de VRT zich momenteel bevindt. We kennen het verhaal van het transformatieplan enzovoort.

Voorzitter, ik ga proberen af te ronden. Ik weet dat ik hier maar kort mag tussenkomen.

Ik wil toch nog eens onze vraag herhalen. Wij zijn ervan overtuigd dat de VRT samen met de concullega's werk moet maken van een gezamenlijk platform voor de verkoop van onlineadvertenties. Tijdens een hoorzitting in de vorige legislatuur hebben zij, met mevrouw Schatteman van de Vlaamse Audiovisuele Regie (Var), hier zelf naar voren gebracht – de Var werkt toch voor de VRT – dat het interessant zou zijn om op die manier de reclame-inkomstentaart op langere termijn te vergroten. Het is een betere oplossing dan de kortetermijnoplossing van de aanpassing van de reclameplafonds, want het zijn tenslotte communicerende vaten van binnenlandse reclame-inkomsten. Het is dus belangrijk om die reclame-inkomsten hier te houden en niet te laten wegvloeien naar grote internationale platformen. Daar zijn we het allemaal over eens. Het gezamenlijk platform voor de verkoop van onlineadvertenties is dus een oplossing. Wij horen daar niets meer van. Misschien kunt u ons informeren over de stand van zaken en of men daar nog verder werk van maakt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega's, we moeten natuurlijk weten wat we willen. We hebben destijds gekozen voor de formule van gemengde financiering voor de openbare omroep: een deel van de overheid en een deel uit de markt halen. Het is een keuze, en we moeten ons daaraan houden. We kunnen ons niet elke dag afvragen of de VRT veel uit de markt haalt. De plafonds liggen vast. De methodiek staat in de beheersovereenkomst. Het is allemaal duidelijk.

De reacties van de private spelers zijn misschien ook niet altijd even eenduidig, collega's. Aan de ene kant is men blijkbaar toch blij dat men op een aantal gebieden kan samenwerken met de openbare omroep en dat de VRT innovatie faciliteert. Dat vinden de privéspelers dan toch ook wel een goede zaak. Aan de andere kant vinden ze die openbare omroep een te duchten concurrent op de markt. Dit is volgens mij niet altijd even consequent.

Mijn vraag sluit een beetje aan bij een van de vragen van collega Segers. We krijgen het gevoel dat de pax media weg is, maar klopt dat gevoel eigenlijk wel? Ik denk dat

u er op een andere manier tussen staat dan wij. Als de relaties inderdaad wat vertroebeld zijn, kunt u dan een rol spelen om ze opnieuw dichterbij elkaar te brengen? Net zoals collega Brouwers, kan ik me voorstellen dat, als er gezamenlijke projecten zouden zijn en als we win-winsituaties voor de beide zouden kunnen versterken of nieuwe dingen kunnen bedenken, dit een deel van de oplossing zou kunnen zijn.

Minister, ziet u hier een concrete rol voor uzelf? Of een retraite in een afgelegen abdij met die dames en heren of een feestje? Men weet nooit wat kan helpen. *(Gelach. Opmerkingen)*

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, ik dank u voor de extra vragen rond dit thema.

Collega Sloomans, ik ben natuurlijk geen woordvoerder van de VRT. Ze hebben een uitstekende woordvoerder. Ik ben natuurlijk wel de vertegenwoordiger van de enige aandeelhouder van de VRT en verantwoordelijk voor het hele medialandschap.

De beheersovereenkomst is het contract tussen de aandeelhouder en de nv van publiek recht VRT. Het staat die nv vrij om vragen te stellen over die beheersovereenkomst, om wensen te hebben over de aanpassing. Het is wel aan mij om, wanneer ik dat nuttig acht, daar al dan niet op in te gaan, dat te bespreken in de schoot van de Vlaamse Regering. Ik denk dat ik heel duidelijk heb gezegd dat voor ons op dit moment een aanpassing van de beheersovereenkomst niet aan de orde is. We hebben op het vlak van het reclameplafond een grondige hervorming doorgevoerd, waarbij we de koppeling aan de gewone gezondheidsindex aan de kant hebben geschoven. We hebben gezegd dat het de marktindex is die zal bepalen hoe dit globaal evolueert. Met andere woorden: dat betekent dat wanneer private bedrijven meer reclame-inkomsten kunnen werven, ook de VRT dat kan, maar dat dat natuurlijk niet het geval is als de markt stagneert of daalt. Ik denk dat dat logisch en goed is.

Er zijn ook subplafonds bepaald, met andere regels per subplafond, vanuit de visie dat zeker op digitaal vlak, voor digitale reclame, er evolutie moet kunnen zijn. Wat televisiereclame betreft, is er een duidelijk subplafond bepaald. Met de huidige gegevens is er op dit moment voor ons geen aanleiding om dat aan te passen. We blijven het natuurlijk op de voet volgen.

Wat betreft het zogenaamde woordvoerderschap van de VRT: een tijd geleden was de indruk van sommigen hier in de commissie net het tegenovergestelde. Op 16 september heb ik in Het Laatste Nieuws een aantal bemerkingen gegeven en ook een aantal elementen van kritiek. Ik heb vooral willen benadrukken dat er een evenwicht moet zijn tussen de publieke opdracht van de VRT en de meerwaarde van de VRT als publieke omroep. Ik heb ook de terechte wens geuit om daarbij een breed bereik te hebben en dus ook te kunnen inzetten op bijvoorbeeld kwaliteitsvolle ontspanning.

Over de zogenaamde pax media zijn al heel veel vragen gesteld. Ik ben niet zo'n fan van die term, omdat men in vrede kan leven maar in 'splendid isolation'. Ik weet niet of 'concordia media' het goede woord is, waarschijnlijk ook niet, maar het idee moet vooral zijn dat ze goed samenwerken en samen een meerwaarde realiseren om de concurrentie te kunnen aangaan en vooral de kijker, de luisteraar en de mediagebruiker goed te kunnen bedienen.

Collega Brouwers, het argument van de advertentiestrategie, en zeker de digitale advertentiestrategie, kan een voorbeeld zijn van waar sterke samenwerking mogelijk is. Ik denk ook dat er voor Streamz zo snel mogelijk stappen moeten worden gezet om de structurele samenwerking te versterken.

Collega Vandaele, u peilt naar hoe de reële situatie is. Ik stel vast dat er een aantal gemediatiseerde incidenten zijn geweest die misschien de indruk wekken dat het op dit vlak niet goed gaat. Ik heb ook mijn bezorgdheid daarover geuit. We mogen niet naar een soort van mediaoorlog evolueren. Ik stel tegelijkertijd wel vast dat er heel wat positieve vormen van samenwerking bestaan. Ik heb het voorbeeld gegeven van de actie rond Oekraïne, waar voor de eerste keer in de mediageschiedenis er niet alleen een gezamenlijke liveshow was maar ook voor de eerste keer de hele dag op de verschillende radiozenders, publiek en privé, het programma werd uitgezonden. Het zijn voorbeelden die hoopgevend zijn, en ik hoop dat er nog vele kunnen volgen. Ik denk dat het een duidelijke oproep is, niet alleen van mezelf, maar ik vermoed ook van de leden van de commissie, om die samenwerking te versterken in het belang van de publieke omroep en de private mediabedrijven.

Collega Brouwers, prerolls bij liveprogramma's komen niet enkel op VRT MAX maar ook op de radioapps van de VRT. Het is iets wat heel veel mensen stoort. Het is iets wat eigenlijk niet kan. Trouwens, niet enkel bij nieuwsprogramma's of duidingsprogramma's, maar bij alle liveprogramma's is dit eigenlijk te vermijden en zou dit eigenlijk beter niet het geval zijn. Waarom? Wij gaan uit van een radicale digitale strategie. Dat betekent dat de digitale toepassingen die de VRT naar voren schuift, zeker even gebruiksvriendelijk moeten zijn als de klassieke lineaire kanalen. Bijvoorbeeld, als je afstemt op radio, hetzij via FM, hetzij via DAB+, krijg je onmiddellijk liveverslaggeving. Je kunt natuurlijk op livereclame botsen, maar als je op het uur bijvoorbeeld naar het radionieuws wenst te luisteren, lineair via DAB+ of FM, heb je onmiddellijk het radionieuws. Als je dat via een radioapp doet, kan het niet dat er dan op dat moment een preroll komt. Hetzelfde voor VRT MAX: als je live wilt kijken naar het nieuws of naar een programma, heb je via VRT MAX soms wel prerolls. Dat is iets wat de digitale strategie doorkruist.

Belangrijk: in de beheersovereenkomst hebben we dat eigenlijk willen uitsluiten. De tekst van de beheersovereenkomst is duidelijk en staat dit niet toe bij liveradio- en televisieprogramma's. We hebben in de zomer ook gemerkt dat dit het geval was op VRT MAX maar dus ook op een aantal andere apps. We hebben onmiddellijk aan de VRT-directie het signaal gegeven dat het voor ons niet in overeenstemming is met de beheersovereenkomst. We hebben het ook schriftelijk laten weten en we hebben het er ook uitgebreid over gehad met de CEO van de VRT. Hij heeft ons gezegd dat ze begrip hebben voor ons standpunt en dat ze zullen voorzien in een uitdoofscenario. Ik ga ervan uit dat die zogenaamde prerolls bij liveprogramma's, ongeacht of ze van de nieuwsdienst zijn of niet, zullen worden stopgezet, zowel voor beeld als voor klank, zowel voor televisie als voor radio. Het is een belangrijk punt. Ik ben ook tevreden dat de VRT is ingegaan op die vraag.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, ik twijfel natuurlijk niet aan uw goede intenties.

Wat de subplafonds betreft, bent u inderdaad niet de woordvoerder van de VRT. Ik begrijp dat u daar niet aan gaat morrelen.

Wat de marktversterkende functie, plicht en rol van de VRT betreft en de zeer agressieve commerciële strategie die de VRT voert, stel ik vast dat u het probleem niet voldoende erkent of dat u niet weet hoe pertinent de problematiek is.

Wat VRT MAX betreft, stel ik vast dat u wel het probleem onderkent en dat de VRT aangeeft dat ze begrip hebben voor de situatie en naar een uitdoofscenario gaan, waarmee ze ons eigenlijk met een kluitje in het riet sturen. Een uitdoofscenario. Het is iets wat eigenlijk vandaag of morgen zou kunnen worden gewijzigd. Het is één druk op de knop.

Minister Benjamin Dalle: Maar ...

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Het is de uitvoering van de beheersovereenkomst. Ze zijn afgelopen zomer al ingelicht per brief en ze zeggen dat ze begrip hebben voor het standpunt van de Vlaamse Regering. Ik denk dat ze daarmee meteen aangeven hoe serieus ze die Vlaamse Regering nemen. Ik denk dat u een prima stok achter de deur hebt en dat u een prima instrument in handen hebt om hen tot actie te bewegen: dat is het contract, dat is de beheersovereenkomst. Doen ze dat niet, dan plegen ze contractbreuk en dan moet u het sanctiemechanisme maar inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Collega Sloomans, ik ben ook blij te horen dat de VRT ingaat op de vraag over de prerolls in liveprogramma's en ze laat uitdoven op termijn. Natuurlijk kunnen ze dat niet van de ene op de andere dag. Het zijn contracten, collega Sloomans. Je kunt dat niet van de ene dag op de andere. *(Opmerkingen van Klaas Sloomans)*

De subplafonds zijn vastgelegd in tempore non suspecto, voor corona, voor de energiecrisis, voor de oorlog. Ze liggen vast voor vijf jaar, en ik vind dat te rigide. Ik begrijp niet dat u niet aan tafel wilt gaan zitten om na te gaan op welke creatieve manier er gehoor kan worden gegeven aan de nood aan flexibiliteit die er vandaag is.

Minister, ik wil me aansluiten bij het voorstel van collega Brouwers. Bij het begin van deze legislatuur, en niet op het einde van de vorige legislatuur, hebben we een hoorzitting gehad met mevrouw Schatteman. Zij heeft toen het idee gelanceerd voor een gezamenlijk platform voor de verkoop van onlineadvertenties. Ik sluit me daarbij aan. Mocht de VRT dat kunnen doen en realiseren, zou dat een heel goede zaak zijn voor het hele media-ecosysteem.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen de VRT en NPO, de Nederlandse Publieke Omroep – 259 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de samenwerking tussen de VRT en NPO, de Nederlandse Publieke Omroep – 290 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, de VRT en de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) gaan nauwer samenwerken. In een persbericht melden de beide omroepen dat ze onder meer bestaande programma's gaan uitwisselen en nieuwe programma's samen willen ontwikkelen. Ze gaan samenwerken, ook om bijvoorbeeld desinformatie op te sporen.

Samenwerking met Nederland is een belangrijk onderdeel van het cultuurbeleid in het algemeen, en van het mediabeleid in het bijzonder. Dat was ook vroeger zo. En de VRT zal nu blijkbaar weer beter aanknopen bij een aloude traditie op dat gebied. Want weinigen weten dat misschien nog, maar veel vroeger, toen de dieren nog spraken, had de VRT een personeelslid dat permanent in Hilversum zat bij de

Nederlandse Omroep Stichting (NOS). Ze hadden daar dus een permanente antenne. Dat is ondertussen allemaal wat afgezwakt.

Er zijn natuurlijk nog coproducties, ook in het kader van het Nederlandse CoBO-fonds (Stichting Co-productiefonds Binnenlandse Omroep), dat ook coproducties ondersteunt met Vlaanderen. En er is ons eigen Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), dat ook coproducties ondersteunt. Er zijn dus wel wat instrumenten om die samenwerking te ondersteunen, maar ik heb soms wel het gevoel dat het vandaag inderdaad minder is dan vroeger. Vroeger had je altijd ook jaarlijks een bijeenkomst van de beide raden van bestuur die elkaar dan ontmoetten om een aantal dingen te bespreken.

Nu, diverse teams van de beide omroepen zijn blijkbaar al gestart met het ontwikkelen van formats en producties. Het is ook de bedoeling om een ruime catalogus van elkaars producties ter beschikking te stellen om op die manier ook dingen van elkaar te kunnen lenen. De digitale platformen van de VRT en NPO zullen ook versterkt worden, en functionaliteiten zullen worden gedeeld. Het is finaal de bedoeling van de beide omroepen om tot een structureel partnerschap te komen. Dat is althans wat wij lezen.

Ik heb de volgende vragen, minister.

Een, wat is uw reactie op die structurele samenwerking tussen de VRT en NPO?

Twee, welke opportuniteiten kan deze samenwerking volgens u bieden voor het Vlaamse medialandschap? Hebt u meer zicht op hoe die samenwerking er heel concreet zal uitzien op het terrein?

Drie, in de vorige beleidsbrief werd geopperd om samen te werken rond de thema's mediawijsheid en media-educatie, desinformatie en het stimuleren van coproducties. Zitten er nu al initiatieven in de pijplijn die het medialandschap tussen Vlaanderen en Nederland zullen versterken?

En dan mijn vierde en laatste vraag: wordt er naar symbiose gestreefd met bestaande Nederlands-Vlaamse, culturele en andere samenwerkingsinitiatieven, want op het terrein bestaat er natuurlijk wel heel wat. We hebben deBuren hier in Brussel, het Vlaams-Nederlands huis. We hebben ons Vlaams centrum de Brakke Grond in Amsterdam. We hebben de Taalunie. Dat zijn allemaal Nederlands-Vlaamse samenwerkingsvormen waarmee misschien een symbiose gezocht kan worden als het over bepaalde thema's gaat.

En dan denk ik nu heel spontaan aan Tien voor Taal, wat we allemaal nog wel gekend hebben destijds, en dat een succes kende dat nog steeds niet geëvenaard is, denk ik, als het over Nederlands-Vlaamse mediasamenwerking gaat.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Inderdaad, op 12 oktober hebben de beide raden van bestuur van de beide openbare publieke omroepen aangekondigd dat ze intensiever gaan samenwerken. Die samenwerking moet leiden tot het maken en uitwisselen van programma's, het delen van technologie en innovaties en het ontwikkelen van technieken om desinformatie te detecteren en tegen te gaan. De eerste coproducties zijn trouwens al gestart, zoals de dramaserie Arcadia. Op de eigen publieke digitale platformen zullen er telkens podcasts en videoreeksen beschikbaar zijn van de andere openbare omroep. Daarnaast zal er ook gezamenlijk educatief materiaal geproduceerd worden en zullen ze ook strategisch onderzoek delen.

De komende jaren gaan NPO en de VRT op vier terreinen samenwerken: samen programma's ontwikkelen, programma's uitwisselen, nieuwe technologie en innovaties delen en maatschappelijke meerwaarde creëren. In het persbericht werd gesteld dat

de concrete samenwerkingen de komende jaren nog verder zullen worden ontwikkeld en dat diverse concrete initiatieven al in de steigers staan. Ook u sprak zelf over een eerste stap, dus er komen blijkbaar nog meer initiatieven om het medialandschap – en de cultuur uiteraard – in Vlaanderen en Nederland sterker met elkaar te verbinden.

Minister, aansluitend bij mijn collega heb ik de volgende vragen.

Kunt de achtergrond en de historiek van die plannen tot intense samenwerking voor ons duiden? Op welke manier zal die heel concreet in de praktijk worden omgezet? Hoe zal die samenwerking zich financieel vertalen? Er wordt gesteld dat het over een eerste stap gaat. Is er al zicht op de verdere concrete stappen die gezet zullen worden? Welke concrete initiatieven staan in de steigers? Op welke manier geeft deze samenwerking een antwoord op het stopzetten van het Beste van Vlaanderen en Nederland (BVN) in 2021?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor deze vragen.

Vroeger was er misschien een journalist van de VRT in Hilversum. Dat is van voor mijn tijd, denk ik. Maar een leuk voorbeeld van iets wat recent nog is gebeurd, is dat er twee maanden geleden in Leve de Lage Landen een heel mooi interview was waarbij Xavier Taveirne van de VRT de Nederlandse ambassadeur in België, Pieter Jan Kleiweg de Zwaan, en de Belgische ambassadeur in Nederland, Anick Van Calster, samenbracht. De ene, de Belg, zat in Hilversum in de studio, en de Nederlander zat aan de Reyerslaan in de studio. Dat was een heel interessante uitwisseling over diplomatie in Nederland en België, over hoe wij van elkaar verschillen, maar ook vaak op elkaar gelijken.

De samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen is in mijn mediabeleid een belangrijke prioriteit, en dat blijkt ook uit die samenwerking tussen de publieke omroepen.

De beheersovereenkomst van de VRT stelt onder operationele doelstellingen 6.1 en 6.2 dat de VRT op een toekomstgerichte manier samenwerkt met de NPO om zo de culturele band tussen de Lage Landen te versterken. Sinds de stopzetting van de samenwerking in het kader van BVN zet ik mij ook in om andere samenwerkingen tussen Vlaanderen en Nederland mogelijk te maken. Die nieuwe initiatieven zullen, naar mijn mening, beter aansluiten op de opportuniteiten en uitdagingen die het alsmaar wijzigende medialandschap met zich meebrengt en de beleidsprioriteiten die vandaag onze aandacht opeisen. Ze zullen ook vooral gericht zijn op Nederlanders en Vlamingen die hier verblijven eerder dan, zoals de focus was bij BVN, op Vlamingen in het buitenland via satelliettelevisie, een oude techniek die wij niet meer ondersteunen.

Ik had daarover in april in Brussel al een gesprek met mijn Nederlandse collega Gunay Uslu, staatssecretaris Cultuur en Media in de recent gevormde Nederlandse regering. Dat was een zeer constructief gesprek. We gaan daar ook verder op werken. We hebben begin volgend jaar ook een gezamenlijke vergadering van de Vlaamse Regering trouwens, waar we dat ook zullen versterken.

Die brede en structurele samenwerking tussen de VRT en NPO kadert ook hierin. Er was al een eerdere samenwerking, maar dat gebeurde vaak ad hoc. Nu wordt het ingebed in een echt structureel partnerschap dat zich concentreert op een viertal domeinen.

Ten eerste is er contentcreatie, de creatie van inhoud. De VRT en NPO willen structureel een aantal coproducties in diverse genres opzetten, zoals inderdaad Arcadia, waar al naar werd verwezen. Ik ben ook al op bezoek geweest op die set. Het wordt

zeer interessant om te zien hoe dat vorm zal krijgen. Het is trouwens de eerste keer dat onze twee publieke omroepen ook met de Duitse omroep een samenwerking hebben rond zo'n ambitieus fictieprogramma. In 2023 zullen NPO en de VRT minstens één nieuwe coproductie opzetten. Nadien gaat het om minstens twee coproducties per jaar. Dat is dus het eerste: contentcreatie.

Ten tweede moet contentuitwisseling ervoor zorgen dat een ruimere catalogus voor zowel het Vlaamse als het Nederlandse publiek beschikbaar wordt gemaakt. In 2023 zullen NPO en de VRT, boven op de bestaande titels die ze nu al bij elkaar aankopen, minstens drie videotitels en minstens tien podcasttitels uitwisselen.

Het derde heeft betrekking op technologie en innovatie. Zoals op een eerdere vraag reeds geantwoord, is dat een belangrijk thema. Hier willen NPO en de VRT bekijken hoe ze de krachten kunnen bundelen voor hun digitale aanbod, met name via VRT MAX en NPO Start. In 2023 zullen twee samenwerkingen worden aangegaan: enerzijds innovaties voor de kinderplatformen Ketnet en Ketnet Junior, die we goed kennen, en Zappelin en Zapp, die bij NPO relevant zijn, en anderzijds transparant en veilig beheer van gebruikersdata, wat ook in de beheersovereenkomst van de VRT een belangrijke doelstelling is.

Het laatste punt van die samenwerking is natuurlijk de maatschappelijke meerwaarde als publieke omroep. Samenwerkingen in het kader van de maatschappelijke impact die ze als publieke omroep hebben, zullen daarbij bewerkstelligd worden. Twee VRT-projecten krijgen ook een Nederlandse variant: het educatief pakket EDUbox en de STIP IT-actie tegen pesten. Het is fijn om te zien dat dat ook een exportproduct wordt. Ze zullen ook de krachten bundelen op het vlak van desinformatie. Zo willen ze tools ontwikkelen die het makkelijk maken voor alle journalisten en mediamakers om zelf valse berichten en desinformatie te detecteren.

De ambitie is om in 2023 te starten met een aantal concrete samenwerkingen. Vanuit die ervaringen willen beide omroepen groeien naar grotere en meer samenwerkingen, dit om op structurele basis meer schaal en impact te realiseren.

Wat betreft de budgettaire vragen: de VRT en NPO investeren elk van hun kant in deze samenwerking. Er wordt ook een extra budget van 150.000 euro vanuit de eerdere BVN-samenwerking georiënteerd naar de VRT.

Dan kom ik tot de bredere vragen, want dit is natuurlijk niet los te zien van de bredere samenwerkingen. Het is inderdaad een belangrijke stap, maar niet het enige wat we doen. Het afgelopen anderhalf jaar werd bijvoorbeeld werk gemaakt van enkele meerjarige samenwerkingsovereenkomsten waarbij ook specifiek ingezet wordt op nauwere samenwerking met Nederland. Ik geef een aantal voorbeelden.

In het kader van ons VAF-budget in het Mediafonds is een budget voorzien van 500.000 euro dat jaarlijks specifiek voor Vlaams-Nederlandse coproducties moet dienen. Er is ook de samenwerkingsovereenkomst met het Fonds Pascal Decroos, waar er bijzondere aandacht gaat naar de stimulering van Vlaams-Nederlandse onderzoeksjournalistiek. Daar is jaarlijks 75.000 euro extra voor voorzien, voor werkbeurzen. Ook Mediawijs, het Vlaams Kenniscentrum, voorziet projecten in het kader van Vlaams-Nederlandse samenwerking. Daarvoor krijgen ze jaarlijks 50.000 euro extra, boven op hun bestaande subsidies.

Er wordt door collega Vandaele ook verwezen naar andere culturele instellingen. Er is inderdaad ook al overleg geweest tussen het Vlaams-Nederlands Huis deBuren en mijn kabinet, onder meer over een samenwerking rond Mediacafé's. Tot op heden houdt Nederland daar de boot af, maar we gaan dat zeker ook op tafel leggen wanneer we hen opnieuw zien.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Dank u, minister, voor uw antwoord en voor de concrete voorbeelden die u geeft van samenwerkingsinitiatieven die op stapel staan.

Ik hoop dat het uiteindelijk gaat om een structurele samenwerking, want als we door de jaren heen bekijken hoe alles gelopen is, zien we heel veel ad-hocsamenwerkingsinitiatieven, die vaak ook heel nuttig en boeiend zijn, maar die dan weer wegdeemsteren, om een woord te gebruiken dat men in Nederland niet kent. Die structurele samenwerking blijkt heel wat moeilijker, en toch is die zo nodig. En dan – ik kijk naar collega Segers – verwijs ik naar het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, dat nochtans zeer nuttig was, en dat ook nog wel bestaat op papier maar volledig is uitgehold. En het zijn juist dat soort structurele dingen, denk ik, die we nodig hebben. Dus als er hier, op het gebied van media, tussen de openbare omroepen een structurele samenwerking tot stand kan komen, dan zullen wij dat zeker verwelkomen en ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Aansluitend bij de opmerking van collega Vandaele: we blijven maar verwijzen naar de Commissie Cultureel Verdrag, die inderdaad een goed instrument was, maar natuurlijk met de vorige regering, met minister-president Bourgeois, de doodsteek heeft gekregen. Ik vind het wel merkwaardig dat het nu minister Dalle is die dat eigenlijk nieuw leven gaat inblazen in die Vlaams-Nederlandse samenwerking.

Het is allemaal heel mooi. U citeert cijfers van aantallen producties die best indrukwekkend zijn. We kijken daar zeker naar uit en we gaan heel fier zijn als bijvoorbeeld een actie als STIP IT een mooi exportproduct kan worden en ook Vlaanderen kan helpen om de strijd aan te gaan tegen pesten.

Het is ook goed om met deBuren samen te werken. Is dat ook voorzien met de Brakke Grond, bijvoorbeeld, of zijn daar nog geen stappen gezet?

Ten slotte, er wordt ook samengewerkt voor factchecking. Zal dat dan via BENEDMO zijn? Er is een Vlaams-Nederlandse samenwerking tegen desinformatie, BENEDMO genaamd. Gaat dat op die manier gebeuren of niet? Zo niet, dan zou ik toch zeggen dat dat mij daarvoor het ideale vehikel lijkt.

Tot slot heb ik nog een bijkomende vraag. Die 150.000 euro die vanuit BVN naar de VRT komt, hoe zal die concreet ingezet worden? Is dat voor die producties?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De Brakke Grond is hier niet echt bij betrokken, deBuren wel vanwege het feit dat zij ook een bepaald soort ondersteuning geven aan onderzoeksprojecten, aan journalistieke projecten. Daardoor hebben wij ook met hen, vanuit die internationale rol die zij hebben, contact gehad. Ik vermoed dat minister-president Jambon intense relaties heeft met de Brakke Grond, maar ik zie niet onmiddellijk een directe link met de mediasamenwerking, hoewel men daar uiteraard ook voor openstaat, mocht dat wel het geval zijn.

Wat BENEDMO betreft, is het het Kenniscentrum Mediawijs dat dat coördineert en dat daarvoor die extra middelen krijgt. Ik ga er effectief van uit dat zij ook de bestaande initiatieven die daarin werkzaam zijn, zoals BENEDMO, meenemen en daarop verder werken. (N.v.d.r.: Het kabinet van minister Dalle heeft gevraagd de volgende rechtzetting aan het verslag toe te voegen: "Het is niet Mediawijs, maar VRT die daar als partner bij betrokken is.")

Tot slot, de 150.000 euro. Het is zo dat de initiatieven in het kader van coproducties en contentuitwisseling door de omroepen zelf worden gefinancierd, binnen het financieel kader van hun beheersovereenkomst, respectievelijk in Vlaanderen en Nederland. Maar die bijkomende middelen worden in het bijzonder gericht op de pijlers technologie en innovatie, en initiatieven in het kader van de maatschappelijke meerwaarde. In die oplijsting van vier die ik heb gegeven, zijn dat punten 3 en 4.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de toelichting van de minister en de bijkomende informatie volstaan.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft ook geen verdere vragen of opmerkingen meer, zie ik.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over secundaire sexting en andere vormen van cyberpesten – 330 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dit onderwerp stond vorige week opnieuw vooraan in het nieuws. Een actie van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM), #YouToo?, polste in een grootschalige online bevraging naar seksisme en in een specifieke enquête naar secundaire sexting. Dit laatste wordt in de pers – verkeerdelijk – wraakporno genoemd. Ik vind dat een zeer fout woord om te gebruiken als het gaat over secundaire sexting. Uit de bevraging blijkt dat seksistische aanvallen een groot deel uitmaken van de online pesterijen: bij een op de drie getuigenissen speelt seksisme een rol. Zowel mannen als vrouwen worden er het slachtoffer van. Het gaat van seksistisch taalgebruik en het stigmatiseren van lichamen of seksualiteit tot het ongevraagd delen van seksuele beelden en dreiging met verkrachting.

Leeftijd speelt daarbij een heel grote rol. Uit het onderzoek blijkt dat een op de vijf jongeren het slachtoffer wordt van cyberpesten. Bij volwassen gebruikers van sociale media gaat het over een op de tien. Jonge tieners lijken onvoldoende te beseffen wat de grenzen zijn van aanvaardbaar gedrag online. Ook blijken mensen vaak niet te beseffen dat het om strafbare feiten gaat. Zo laten mensen zich meeslepen in een discussie, waarbij ze dan achteraf vaak spijt hebben van wat ze hebben gezegd.

Volgens het onderzoek beschouwt slechts een kleine minderheid van mensen die sociale media als een permanente oorlogszone – het is natuurlijk wel belangrijk om dat even in perspectief te zetten. Er is dus duidelijke nood aan sensibilisering dat wat men zegt in de digitale ruimte, ook een grote impact heeft op een andere persoon en dat uitspraken ook strafbaar kunnen zijn.

Gezien het belang van en de aandacht voor die studie, heb ik hierover de volgende vragen, minister.

Wat zult u bijkomend doen om mensen te sensibiliseren dat wat ze online zeggen een grote en blijvende impact kan hebben op anderen? Wat zult u doen om mensen

bewust te maken van het feit dat wat ze zeggen op sociale media ook gewoon strafbaar kan zijn?

Welke bijkomende initiatieven plant u, eventueel om jongeren te sensibiliseren, met specifieke aandacht voor seksisme?

Welke initiatieven plant u samen met de andere collega's van de Vlaamse Regering – want u kent mijn overtuiging dat dit een transversale, integrale aanpak heeft – om cyberpesten aan te pakken?

Bent u bereid om, zoals ik al in drie opeenvolgende voorstellen van resolutie gevraagd heb, een Vlaams onafhankelijk kenniscentrum voor cyberpesten en pesten op te richten?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel voor de vraag, collega Segers. Dit is een thema dat duidelijk aan bod komt, zowel binnen mijn bevoegdheid Media als binnen Jeugd. U weet dat mediawijsheid een prioriteit is in ons Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, ons JKP. Maar dit is een problematiek waarvoor we uiteraard niet enkel de jongeren moeten bereiken, maar ook volwassenen. Ondanks de hogere leeftijd moet daar soms ook bij volwassenen nog aan gewerkt worden.

Daarom ondersteunen we Mediawijs, ons Vlaams kenniscentrum. Op hun website staan cyberpesten en sexting bij de belangrijke dossiers en daardoor is de info vrijwel onmiddellijk vindbaar. Bij sexting staat ook duidelijk uitgelegd wanneer het strafbaar is. Zo is het versturen van fotomateriaal zonder toestemming van de betrokkene inderdaad illegaal. Het is belangrijk om dat toch nog even in herinnering te brengen. Er wordt ook doorverwezen naar andere interessante informatie, aangepast aan de leeftijd van de doelgroep. Zo wordt er voor de jongeren verwezen naar dokter Bea, een personage van Ketnet. De volwassenen krijgen een link naar een Panoreportage over dat onderwerp.

Mediawijs ontwikkelde ook al verschillende educatieve pakketten. In het voorjaar van 2023 zullen ze samen met de VRT een EDUbox lanceren specifiek over sexting, toestemming of inwilliging/consent.

Daarnaast zal ook de influencercode aandacht hebben voor seksisme, cyberpesten en de grens tussen vrije meningsuiting en haatspraak. Op die manier kunnen aan influencers handvaten geboden worden en kunnen ze die zelf bieden aan hun volgers om hiermee om te gaan.

Bij Mediawijs loopt momenteel een project om na te gaan hoe bewustmaking over mediawijsheid aangepakt wordt bij de politiediensten en welke samenwerkingen daar mogelijk zijn.

Dan wil ik het hebben over de initiatieven die ik neem en zal nemen met specifieke aandacht voor seksisme. Dat is een belangrijk punt in het jeugdbeleid. Zeker binnen de prioriteiten welbevinden en mediawijsheid in het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan lopen acties om kinderen en jongeren te informeren, te beschermen, te versterken, weerbaarder te maken, alsook te wijzen op de grenzen en gevolgen ervan.

Ik geef enkele voorbeelden. Specifiek met betrekking tot pesten en cyberpesten ging in september vorig jaar met mijn steun het platform [Allesoverpesten.be](https://allesoverpesten.be) van start, dat gerund wordt door het netwerk Kies Kleur tegen Pesten. In samenwerking met vele actoren uit verschillende sectoren en partners, waaronder ook ouders en begeleiders, worden acties, vormingen, wegwijzers en contactpersonen geïdentificeerd om zo te komen tot een gemeenschappelijke taal en een gedeelde aanpak rond dit thema. Alle informatie wordt ook op dat platform geplaatst.

Ik heb onlangs ook de opdracht gegeven aan De Ambrassade, Tumult en Pimento, met bijkomende middelen en opdrachten, om het integriteitsbeleid binnen de jeugdsector te versterken. Dat is ook al aan bod gekomen in deze commissie.

In het bijzonder met betrekking tot gender bleek uit recent overleg met experts dat sensibiliseren rond en bespreekbaar maken van genderidentiteit en seksualiteit een respectvolle omgang bevorderen en kunnen bijdragen tot het voorkomen van online gendergerelateerd geweld. Daarom heeft mijn departement een aanbesteding uitgeschreven om met jongeren zelf een onlinecampagne en tool ter zake te ontwikkelen.

In het reguliere jeugdbeleid erkennen en subsidiëren we ook organisaties die kennis en expertise uitbouwen om jongeren in hun digitale vaardigheden te versterken. Uiteraard gaat er tijdens het werken met jongeren ook aandacht uit naar het effect van boodschappen via sociale media.

Tot slot is er ook nog ons jongereninformatieplatform WAT WAT, dat via de website en via de sociale media jongeren informeert en thematische campagnes uitwerkt. Zo was er onlangs nog een campagne 'Mag ik nee zeggen', die ook gelinkt is aan het thema dat hier aan de orde is.

Dan kom ik tot uw vierde en vijfde vraag. Pesten, en cyberpesten, is een sociaal probleem en vindt vaak ook in groep plaats. Cyberpesten is veelal een variant en een verlengstuk van het zogenaamde klassieke pesten. De aanpak van cyberpesten kan soms om specifieke acties vragen, maar de kennis, de expertise, de opvolging en het beleid inzake pesten en cyberpesten mogen, net vanwege de onderlinge link, niet ontdubbeld worden.

Het Vlaams netwerk Kies Kleur tegen Pesten is onze centrale partner daarin, met de uitbouw van het platform dat ik al noemde. Ik denk dat daarmee heel veel vooruitgang geboekt kan worden de komende jaren.

We hebben natuurlijk meer nodig dan een kenniscentrum. Een integrale benadering ter zake is noodzakelijk.

De uitbouw van dat platform gebeurt gefaseerd over een tijdspanne van drie jaar. Het eerste werkjaar is net achter de rug. Bij de toekenning van de opdracht heeft het netwerk zich geëngageerd om na drie jaar oplossingen te zoeken voor verduurzaming en verankering. Mijn departement volgt de ontwikkelingen nauw op. Een uitspraak over de toekomst is vandaag, na een jaar werking, nog wat te vroeg.

Tussen Mediawijs en Allesoverpesten.be werd afgesproken om elkaars informatie en initiatieven te delen en te communiceren. Bij concrete initiatieven zal het dan vooral gaan over wie waar de lead neemt. Bij pesten, met inbegrip van cyberpesten, zal dat meer het platform zijn en bij louter cyberpesten vaker Mediawijs.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister. Niemand kan ontkennen dat er de afgelopen jaren zeker en vast acties werden ondernomen en stappen werden gezet inzake de problematiek van pesten en cyberpesten. Het klassieke pesten en cyberpesten lopen vaak naast elkaar en door elkaar; het zijn uitvloeisels van elkaar. En toch krijgen we die problematiek voorlopig niet onder controle. Een op de vijf jongeren wordt gecyberpest, alsook een op de tien volwassenen. Want, minister, we mogen echt niet onderschatten dat er ook onder volwassenen gigantisch hard wordt gepest, met soms heel dramatische gevolgen. 10 procent van de 11- tot 15-jarigen geeft aan de voorbije maand gepest te zijn op school. We weten dat jongeren die het slachtoffer geweest zijn van pesten drie keer meer kans hebben op zelfdoding. Een op de vier jongeren durft ook tegen niemand te zeggen dat ze

gepest worden. We hebben dus echt nood aan instrumenten die zowel in de werk-context als op school en in het jeugdwerk, waar dan ook, handvaten geven aan mensen om de stap te zetten om het te vertellen en handvaten geven aan begeleiders om jongeren en volwassenen die gepest worden, te ondersteunen.

Vorig jaar hebben we hoorzittingen gehouden naar aanleiding van mijn derde poging tot resolutie, die helaas opnieuw weggestemd werd. In die hoorzittingen zei Gie Deboutte, toch een grote specialist, dat we eigenlijk van een bystanderscultuur moeten evolueren naar een behoederscultuur. We moeten die cultuur zo maken dat we elkaar collectief gaan behoeden voor pesten en gepest worden.

Minister, zijn er al concrete cijfers over het aantal bezoekers van de website Alles-overpesten.be en het aantal keren dat die ook effectief werd ingezet? Want ik hoor heel vaak dat leerkrachten, wanneer een leerling bij hen komt, niet altijd weten hoe ze er echt mee aan de slag moeten gaan. Acties als STIP IT en dergelijke zijn goed voor de awareness, maar geven nog onvoldoende handvaten. Ik denk ook dat we nog veel meer kunnen investeren in die omstaanderstrainingen, om situaties sneller te kunnen inschatten en om te helpen. Ik ben heel blij te horen dat u die integrale benadering genegen bent. Ik hoop dat het platform dat u opgezet hebt en dat nu een jaar actief is, nog lang gecontinueerd kan worden, want op twee jaar tijd krijgen we deze problematiek de wereld niet uit.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik denk dat er een concrete vraag was, namelijk over de cijfers inzake Allesoverpesten.be. Ik heb die hier niet ter beschikking maar zal die opvragen bij onze partner. We zijn nu aan het einde van het eerste werkjaar, dus het is misschien een goed moment om dat nog eens naar voren te schuiven. We zullen bekijken of we die cijfers aan het verslag kunnen laten toevoegen dan wel op een andere manier aan u kunnen bezorgen. (N.v.d.r.: Het kabinet van minister Dalle deelt ons het volgende mee: "De cijfers die we hebben (januari – september 2022) komen n.a.v. een schriftelijke vraag die mevrouw Perdaens heeft gesteld." (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 7, aan minister Benjamin Dalle))

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik zal een nieuwe poging ondernemen: we hebben nu een voorstel van resolutie klaar dat zich focust op een doortastend, transversaal, integraal anticyberpestbeleid op school en in de georganiseerde tijdsbesteding van jongeren. Ik zou het bijzonder appreciëren als de collega's van meerderheid en oppositie daar – eindelijk – eens samen naar willen kijken, zodat we nog een stap verder kunnen zetten en tegen het einde van deze legislatuur toch nog grotere inspanningen gedaan zullen hebben om deze vreselijke problematiek onder controle te krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de uitspraak van de Raad voor de Journalistiek met betrekking tot de journalistieke dimensie van ontspanningsprogramma's – 356 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, naar aanleiding van vragen over de relatie tussen Karl Vannieuwkerke als presentator van het wielprogramma Vive le Vélo en het bedrijf Vive la Vie, dat de merchandising ervan verzorgt, rezen er ook vragen over

de combinatie van commerciële en journalistieke activiteiten. De VRT beklemtoonde altijd dat het hier, in de eerste plaats, een entertainmentprogramma betrof, geen echte journalistiek dus.

De Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) legde een en ander voor aan de Raad voor de Journalistiek en die publiceerde op 13 oktober een advies, dat ons verbaasde want daarin lezen we dat de raad van oordeel is dat Vive le Vélo wel degelijk een journalistiek programma is en dus ook onder de beroepsethische code valt, ook als de presentator in kwestie geen journalistenkaart heeft.

Over de combineerbaarheid met commerciële activiteiten en de journalistieke onafhankelijkheid spreekt de raad zich niet uit, maar in een ander advies van 13 oktober over journalistieke onafhankelijkheid en de vergoedingswijzen, wijst de raad wel op het principe dat een journalistiek programma redactionele keuzes niet dominant – zo staat het er – mag laten leiden door commerciële overwegingen.

Uit de uitspraak van de raad, minister, blijkt dus dat ook een entertainmentprogramma voldoende journalistieke kenmerken kan bevatten om als journalistiek product te worden bestempeld. Dat roept bij ons de volgende vragen op.

Ten eerste, betekent de uitspraak van de raad dat Vive le Vélo zich niet langer enkel aan de afspraken geldend voor alle programmamakers moet houden, maar ook aan de meer specifieke afspraken voor programma's van de VRT-nieuwsdienst? En wie bepaalt uiteindelijk of een programma journalistiek dan wel algemeen van aard is?

Ten tweede, welke precedentswaarde schept de uitspraak van de raad voor andere programma's van de openbare omroep maar evengoed van de private omroepen, zoals praatprogramma's en andere infotainmentformats?

Tot slot, welke impact heeft de uitspraak van de raad op de ontwikkeling van commerciële afgeleiden van infotainmentformats van de openbare maar evengoed van de private omroepen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega Vandaele, voor de vraag.

Het is natuurlijk niet aan de politiek of aan de minister om te bepalen wie een journalist is en aan welke deontologische regels hij moet voldoen. Dat is inderdaad door zelfregulering gevat via de deontologische code van de VVJ, de Raad voor de Journalistiek en de uitspraken van de Raad voor de Journalistiek, hetzij na een klacht, waarna er een tegensprekelijke procedure start en een uitspraak volgt, hetzij, zoals hier het geval is, na een advies, dat, in principe, geen tegensprekelijke procedure is. Maar ik kan alleen maar akte nemen van de beslissing van de Raad voor de Journalistiek, waarbij de raad aangeeft dat Vive le Vélo een journalistiek programma is en dat Karl Vannieuwkerke in het programma handelt als journalist. Ik heb ook gelezen dat de raad van oordeel is dat het beroepsstatuut van een presentator of journalist niet relevant is. Ik heb dat gelezen en ik kan wel begrip opbrengen voor die redenering, die ook vanuit het oogpunt van de kijker wel kan worden begrepen. Maar, zoals gezegd, het is niet aan mij maar aan de raad om dat te beoordelen.

Wat de laatste vraag betreft, is het inderdaad belangrijk te verwijzen naar de laatste alinea van het advies. De raad stelt dat het over onvoldoende gegevens beschikt om te oordelen over de vraag of de journalistieke onafhankelijkheid van Karl Vannieuwkerke in het gedrang komt door commerciële nevenactiviteiten die hij volgens de VVJ zou ontplooien. De raad kan dit niet beoordelen zonder tegensprekelijke procedure, die dus, zoals gezegd, niet aan de orde is in het kader van de

door de VVJ gestelde vraag. Dat is wel belangrijk. Het is dus geen klachtenprocedure waarbij de betrokkene zou worden gehoord, het is een ander soort procedure waarbij de betrokkene niet gehoord wordt. En in zo'n context beschikt men niet alleen niet over de gegevens, het zou ook niet fair zijn om daar dan uitspraken over te doen.

Het is ook niet aan mij maar aan de VRT en eventueel andere omroepen om te beslissen welke gevolgen men trekt uit dit advies van de raad. De VRT heeft laten weten dat de uitspraak van de Raad voor de Journalistiek op zich geen impact heeft op het VRT-beleid aangaande commerciële afgeleiden. De VRT staat wel open, zo zeggen ze mij, voor overleg met de andere leden van de Raad voor de Journalistiek om mogelijke gevolgen van de uitspraak te bespreken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ja, minister, u hebt natuurlijk helemaal gelijk als u zegt dat dit in de eerste plaats geen politieke zaak is. Maar het kan natuurlijk wel, of het had gekund, dat die uitspraak van de raad toch wel implicaties heeft voor, zoals u zelf ook gezegd hebt, de openbare omroep, en de manier waarop men daar werkt aan de inkomsten van de openbare omroep, met die commerciële afgeleiden.

Nu, u hebt gezegd dat de VRT van oordeel is dat dit allemaal wel meevalt, dus we nemen daar akte van. Ik leid ook af uit uw antwoord dat u niet vindt dat u ergens een instantie moet ondersteunen of moet meehelpen om dat soort zaken te beoordelen. Dat is inderdaad niet wat u voor ogen hebt, als ik naar uw antwoord luister. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de financiële steun aan projecten die werken rond desinformatie – 360 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, collega's, de Vlaamse Regering kondigde recent aan financiële steun te geven aan vijf projecten die werken rond desinformatie, ook wel populair omschreven als 'fake news'. Ze trekt daarvoor een slordige 3 miljoen euro uit.

Minister, bij de voorstelling van de verschillende projecten deed u de volgende uitspraak, en ik citeer: "We willen onderzoeken hoe we Vlamingen die twijfelen tot bij de juiste informatie kunnen brengen." Misschien kunt u zich beter afvragen hoe het komt dat steeds meer Vlamingen twijfelen over het waarheidsgehalte van de informatie die hen dagelijks via de traditionele media bereikt. Het vertrouwen in deze media neemt zienderogen af. We zien dat aan de cijfers, ook aan de verkoopcijfers. En steeds meer mensen gaan elders op zoek naar nieuws.

Ik vraag me dan ook luidop af of dat niet te maken zou kunnen hebben met de eenzijdigheid van de berichtgeving, soms zelfs het verkondigen van ideologisch gekleurde halve waarheden of hele leugens, door de mainstreammedia zelf. Ik kan u bijvoorbeeld herinneren aan de recente heisa op sociale media waar heel wat te doen was rond Knack die een foto publiceerde van de nieuwe Italiaanse eerste minister, Giorgia Meloni, en die foto zeer duidelijk en kwalijk had bewerkt om haar toch wel hatelijk te doen overkomen. Dat is dezelfde Knack trouwens die ondertussen een trouwe partner van deze regering is geworden in de zogenaamde strijd tegen fake news.

Misschien zou u de miljoenen die u nu wilt inzetten, beter inzetten om de diversiteit van meningen in de media te promoten, om ervoor te zorgen dat er ook andere meningen aan bod komen dan steeds weer datzelfde linkse eenheidsdenken. Zo kan er opnieuw een gezond democratisch debat worden gevoerd in de media en kan het vertrouwen van de Vlamingen in de media worden hersteld. Want dat vertrouwen is weg: minder dan de helft van de Vlamingen heeft nog vertrouwen in de berichtgeving van de kranten. De cijfers erbij genomen, in vergelijking met oktober 2020, verliest Het Laatste Nieuws 18,9 procent in bereik, Het Nieuwsblad 16,5 procent, De Standaard 23,6 procent, De Gazet van Antwerpen 16,9, Het Belang van Limburg 17,6 en last but not least, mijn favoriete krant, De Morgen 17,7 procent.

De gezonddenkende rechtse Vlaming pikt het dus niet meer om op een agressieve manier een linkse boodschap opgedrongen te krijgen. En dan is het natuurlijk gemakkelijk en zelfs bedenkelijk om diezelfde traditionele media, waarvan de Vlaming zich massaal afkeert, te laten bepalen wat de waarheid is, en met belastinggeld ten strijde te laten trekken tegen fake news. Dat biedt stof tot nadenken, minister.

Tot slot, en dan kom ik tot mijn vragen, wil ik nog dit stellen. Ik huiver wanneer ik hoor dat de overheid vanaf nu zelf gaat bepalen wat nepnieuws is, en vervolgens dat nepnieuws gaat bestrijden of censureren. Het is de strijd tegen nepnieuws die door totalitaire regimes wordt ingeroepen om ideologisch misbruik te rechtvaardigen en censuurmaatregelen te verdedigen. Rusland, bijvoorbeeld, heeft recent nieuwe wetgeving aangenomen om nepnieuws te bestrijden, waarbij dan uiteraard alle berichten die in strijd zijn met het verhaal van het Kremlin over de oorlog in Oekraïne, voortaan bestempeld zullen worden als nepnieuws en dus worden aangepakt. Het gaat niet alleen over Rusland, u hebt nog andere partners. Iran bijvoorbeeld, waar het gerecht door de Revolutionaire Garde wordt aangezet om iedereen aan te pakken die fake news verspreidt. Ook de communistische machthebbers in Cuba gebruikten vorig jaar de strijd tegen fake news als voorwendsel voor meer censuur tegen democratische dissidenten.

Bent u van mening dat de overheid zelf moet gaan bepalen wat nepnieuws is en het vervolgens bestrijden en censureren, zoals men reeds doet in Rusland, Iran en Cuba, maar ook in Turkije – het lijstje is nog langer?

Bent u bereid om het fundamentele wantrouwen dat bij een groot deel van de bevolking leeft met betrekking tot de mainstreammedia weg te nemen door uiteindelijk eens initiatief te nemen om de diversiteit van meningen in dezelfde media te promoten? Zult u daarvoor in de buidel tasten? Indien u geen initiatieven wilt nemen om het ideologisch evenwicht in de Vlaamse media – en zeker in de gesubsidieerde pers, de rest kiest natuurlijk volledig zelf wat ze doen – te bewerkstelligen, waarom niet?

En tot slot had ik graag vernomen welke initiatieven u wilt nemen opdat ook de factcheckers worden gecheckt. Want dat laatste mogen we niet vergeten.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Brusselmans, het antwoord op uw eerste vraag is kort: neen.

Vervolgens wat uw tweede vraag betreft: het is niet zo dat er bij een overgrote meerderheid van de bevolking geen of weinig vertrouwen is in de mainstreammedia. Het laatste Reuters Digital News Report toont aan dat 57 procent van de Vlamingen vertrouwen heeft in het nieuws in het algemeen, en dat 64 procent vertrouwen heeft in het nieuws dat ze zelf gebruiken. Die cijfers zijn trouwens te checken op de website nieuwsgebruik.be.

Het wantrouwen bestaat uiteraard wel ten aanzien van mainstreammedia, maar nog meer ten aanzien van nieuws op sociale media. In 2021 gaf 42 procent aan het nieuws op sociale media te wantrouwen. Daartegenover geeft slechts 14 procent van de mensen aan het nieuws in het algemeen te wantrouwen. Een fundamenteel wantrouwen bij de meerderheid van de bevolking, dat zou ik dus niet zeggen.

Maar het klopt wel dat er bij een deel van de bevolking twijfel is en dat er ook vragen naar juiste informatie leven. Die twijfel willen we proberen weg te nemen door een aantal projecten. Specifiek rond de projectoproep die we hebben gelanceerd, waarvoor alle criteria transparant beschikbaar waren en waarbij iedereen de mogelijkheid had om in te dienen, hadden we grosso modo twee brede doelstellingen. De eerste is de weerbaarheid van mensen versterken als het gaat over valse berichten en desinformatie. De tweede is de technologie ondersteunen die dienstig kan zijn voor redacties en journalisten om desinformatie tegen te gaan. Een voorbeeld daarvan is vals fotomateriaal, deepfakeberichten. Dat zijn zaken die via digitale toepassingen soms kunnen worden gedetecteerd.

Tot slot kom ik bij uw derde vraag: hoe worden de factcheckers gecheckt? Ik zat kort geleden in Mechelen in een paneldebat getiteld 'De grens tussen feit en fictie', georganiseerd door het Hannah Ahrend Instituut, naast Karin Eeckhout, journaliste bij Knack en ook factchecker. Zij gaf aan dat de methode van factchecking, zoals het gedaan wordt door professionele factcheckers zoals zij, er net in bestaat om zo transparant mogelijk aan te geven op welke basis iemand een bewering doet: verwijzen naar bronnen, verwijzen naar cijfermateriaal, naar verifieerbare zaken, naar studies en dergelijke meer. Met andere woorden: een goede factcheck kan door iedereen die het leest ook op waarheid worden nagegaan. Als er fouten in zitten, zal dat in een goede factcheck gemakkelijk verifieerbaar zijn. Dat is eigenlijk het antwoord. We moeten mensen weerbaar maken om op een goede manier om te gaan met informatie, en goede factchecks door sterke redacties en sterke journalisten kunnen daaraan bijdragen. De aard, de methode van een goede factcheck – ze zijn natuurlijk niet allemaal goed – laat toe om te controleren hoe ze tot stand is gekomen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, er zijn nochtans tegenvoorbeelden die vandaag al bewaarheid zijn. We hebben het hier over Knack gehad. Ik heb een voorbeeldje uit Knack bij, de omvolking bijvoorbeeld. U kunt die term geschikt vinden of niet, daarover kun je debatteren, maar iedereen kan empirisch vaststellen dat de bevolking van onze steden de voorbije decennia ingrijpend veranderd is. U kunt het daarmee eens zijn, u kunt voorstander of tegenstander zijn. Daarover gaat het niet. Iedereen kan empirisch vaststellen dat dat zo is. Toch wordt de term 'omvolking' door zowat de voltallige media – en specifiek Knack en De Standaard – structureel bestempeld als fake news en een complottheorie. Dat zijn dezelfde instanties, of toch zeker Knack, die u nu gaat subsidiëren om te factchecken.

U kunt verdergaan. In het onderwijs is het ook al van dat. Sam Brokken is een voorbeeld. Na een mediahetze waarbij hij als antivaxer werd neergezet door diezelfde bladen, door Knack, werd hij ontslagen door de hogeschool omdat hij durfde te betwijfelen dat een vaccinatie verdere besmetting voorkomt. Vandaag is dat de waarheid geworden. De man heeft niet gelogen. Hij is wel ontslagen en werd bestempeld als fakenewsverspreider en antivaxer door Knack. Dus, wat u zegt, dat het allemaal transparant is en perfect na te gaan, en dat we de factcheckers zelf kunnen checken, is in de realiteit gewoon niet waar.

Mijn bijvraag is dan ook: hoe gaan we aan het einde van dit project, waarvoor subsidies zijn uitgereikt, evalueren of het geslaagd is? Welke tools hebt u in handen

om na te gaan dat bijvoorbeeld de factcheckers bij Knack een evenwicht bewaren in wat ze checken en of het wel correct was.

De voorzitter: Zijn er collega's die willen aansluiten? Of gaan we de moeite niet doen? (*Opmerkingen van Filip Brusselmans*)

Excuseer, mijnheer Brusselmans, het was tegen mezelf. Kijk, er zijn veel mensen die willen aansluiten.

Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Ik vind op zich de projecten die eruit zijn gekomen, interessant. U hebt daar ook niet veel over gezegd. De projectactiviteit is tussen 1 oktober en 30 juni 2024. Dat is een beetje jammer. Dat valt dan na de verkiezingen. Ik zou het fijn gevonden hebben als wij daar al wat tussentijdse resultaten van konden zien. Het zijn werkelijk zeer interessante projecten, met heel interessante partners. Ik denk dat het goed is dat er meer wetenschappelijk onderzoek maar ook praktijkgerichtheid komt rond factchecking. De kans dat de factchecking er ook eens zou kunnen naast zitten, is heel klein, omdat factcheckers, zoals u ook zegt, heel verifieerbare zaken naar voren brengen. Dan kan daar misschien ook iets rond gebeuren, via al die projecten. Ik vind het super dat daar zoveel middelen naartoe kunnen gaan. Ik hoop dat wij daar eigenlijk nog voor de verkiezingen al de eerste resultaten van kunnen zien. Maar ik weet niet of dat al mogelijk is met een einddatum in juni 2024.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): In tijden van digitalisering en van de opmars van sociale media waarin iedereen om het even wat online kan gooien en van alles voor waar kan worden aangenomen, zijn initiatieven van factchecking uitermate belangrijk. Valse feiten, propaganda en desinformatie leiden letterlijk tot oorlog. Je hoeft maar naar staten zoals Rusland te kijken om te zien hoe de staatstelevisie beelden bewust manipuleert om leugens te verkopen aan de Russische bevolking. En mét succes! Minister, u hebt 100 procent mijn steun bij initiatieven van factchecking. Die zijn uitermate belangrijk.

Zoals collega Brouwers zegt zijn initiatieven zoals dat van de VRT belangrijk. Er worden feiten gecheckt, geen meningen. Bijvoorbeeld als een minister een percentage noemt, wordt nagegaan of dat wel klopt. Als er een foto circuleert op de sociale media van zagezegd een razzia of een vechtpartij in Vlaanderen blijkt die, na controle, in Colombia plaatsgevonden te hebben. Dat wordt ook aangegeven: wij hebben deze foto via Google Search daar teruggevonden. De methode van factchecking kan perfect gevolgd worden.

Over het voorbeeld dat u geeft over 'omvolking', raad ik u aan even een webinar van het Hannah Arendt Instituut te bekijken: 'Omvolking, feiten en complotten'.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het is bijzonder belangrijk een scherp onderscheid te maken, zoals collega Segers zegt, tussen mening en feit. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen vrijemeningsuiting, het bestaan van verschillende visies op een probleem, en het verspreiden van nepnieuws met feitelijk onjuiste informatie. Verschillende meningen moeten er uiteraard bestaan en geven aanleiding tot debat. Dat is onze job hier. Daar moet ook ruimte voor zijn. Dat wij het af en toe niet eens zijn met bepaalde meningen, dat hoort erbij. Maar nepnieuws is een heel ander verhaal. Dat gaat over het verspreiden van zaken waarvan wetenschappelijk is aangetoond dat zij niet kloppen. Dat kan dan met opzet zijn of door

slordigheid, onkunde of onwetendheid. Maar daartegen moeten wij wel durven opkomen. Zal er nooit een smalle grijze zone zijn? Die zal er altijd zijn, al is het maar omdat de wetenschap soms andere inzichten verwerft door de jaren heen. Maar dat mag geen reden zijn om niet op te treden tegen die dingen waarvan we weten, met de gegevens die wij nu hebben, dat ze fout zijn.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijnheer Brusselmans, ik wil ook nog tussenkomen, al vraag ik mij af of het wel de moeite is, omdat uw vraag zo tendentiekus is en zo bol staat van fake news, dat ik mij afvraag waar ik moet beginnen om op deze vraag tussen te komen. Wat zegt u eigenlijk in uw premisse? U zegt dat de Vlaamse overheid of de Vlaamse Regering gaat factchecken. Daar begint u mee. Dat is al een heel foute premisse. Het zijn onafhankelijke instanties die checken, maar de Vlaamse Regering ondersteunt inderdaad, zoals de minister heeft uitgelegd, de techniek en dergelijke. Daarop bouwt u dan verder: 'Het is de overheid, dus zoals in Rusland en in Iran, want daar is het ook de overheid die dat nieuws begint te verspreiden.' (*Opmerkingen van Filip Brusselmans*)

Dat is compleet, maar dan ook compleet verkeerd. Uw hele vraag is fout opgesteld. U vertrekt van de foute premisse dat de Vlaamse overheid aan factchecking doet. Dat is niet waar. Moeten wij hierop tussenkomen, op iets waarvan u weet – als u intellectueel eerlijk bent, en ik geloof dat u dat kunt als u een keer de moeite doet – dat u zelf fake news aan het verspreiden bent. Van bij het opstellen van de vraag, vraag ik mij af of het nog wel de moeite is om hierop tussen te komen. U weet dat u onzin aan het vertellen bent. U wilt dat in stand houden. Dat is net de essentie van fake news. Probeer eens opnieuw. Doe eens een poging om dat op een andere, juistere manier te formuleren als u over die factcheckinitiatieven een vraag wilt stellen. Dan kunnen we misschien een gesprek hebben. Dit is te belachelijk voor woorden, omdat het vertrekt van een foute premisse, en u weet het.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Waarop wordt men afgerekend op het einde? Het is een ongeziene coalitie van mediabedrijven en academische instellingen. We zijn er fier op dat het de eerste keer is in de Vlaamse geschiedenis dat we een project ontwikkelen met zo'n brede coalitie van academische instellingen en mediabedrijven. Het was, zoals gezegd, een open projectoproep. Men kon daarop intekenen aan de hand van de criteria in het reglement. Uiteindelijk zijn er vijf projecten uitgekomen die allemaal positief waren. Er waren er meer, maar andere hebben het niet gehaald. Deze zijn er als de vijf beste uitgekomen, voor een totaalbedrag van iets meer dan 3 miljoen euro.

Waarop worden ze afgerekend? Ze hebben natuurlijk allemaal een projectplan ingediend. Er zijn ook subsidievoorwaarden. Dat is evident, zoals het hoort. Daarover wordt gerapporteerd. Er wordt afgerekend. Bij goed bestede subsidies is dat het geval. Dat zal hier ook zo zijn.

Uiteraard is het niet de overheid die factcheckt. De kritiek als zouden wij een soort van Ministerie van Waarheid oprichten, is van de pot gerukt, want het is niet de overheid die het doet. Je kunt ook niet zeggen dat het gesubsidieerde instanties zijn die het doen. Het zijn academische instellingen, mediabedrijven en journalisten die het doen. De journalisten doen dit werk binnen de journalistieke deontologie. Ze zullen worden ondersteund met technologie, naast de projecten die gaan over het weerbaar maken van mensen, wat de centrale gedachte is van ons beleid rond mediawijsheid.

We spreken hier vaak over het kenniscentrum Mediawijs. Dat gaat daarover. Dat gaat over het versterken van mensen inzake digitale geletterdheid. De strijd tegen desinformatie is daar een van de belangrijke prioriteiten.

Een laatste punt, collega Brouwers, is dat de einddatum effectief 30 juni 2024 is. We hebben gewenst dat deze projecten op een langere termijn kunnen lopen dan het klassieke jaar; het is iets duurzamer. Dit wordt trouwens gefinancierd vanuit de relance. Het eindresultaat is er pas op 30 juni 2024. Dat is natuurlijk iets wat over de hele periode loopt. Ik ga er nu wel van uit dat we in die periode zo snel mogelijk de eerste resultaten zullen zien van deze zeer diverse projecten. Heel wat van wat ze doen, zal ook publiek onmiddellijk toegankelijk zijn.

Ik verwacht er veel van en ben heel benieuwd naar de resultaten.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): De constructies die men opzet in bijvoorbeeld Turkije of Rusland zijn natuurlijk exact hetzelfde. *(Opmerkingen van Karin Brouwers en Katia Segers)*

Constructies. Het is nooit de overheid zelf. Men geeft geld aan regimepers. Men geeft geld aan organisaties die trouw zijn aan het regime. Wanneer men hier geld geeft aan Knack, geeft men geld aan regimepers.

U had het daarjuist over het Hannah Arendt Instituut, enzovoort. Ik zal als afsluiter nog een laatste voorbeeld geven. Collega Segers, het belangt u van dichtbij aan, of toch van dichterbij dan ons. Uw voorzitter Conner Rousseau heeft wekenlang voor duizenden euro's een filmpje gesponsord en verspreid, van hem op een debat, waarin hij zegt dat in ons partijprogramma staat dat wij 4 miljard euro zouden willen besparen op de gezondheidszorg. Dat is volledig foutief, natuurlijk. Ik heb het partijprogramma erbij genomen en vastgesteld: 'Tiens, dat klopt hier toch niet. Misschien had ik, of hadden mijn partijgenoten zich vergist.' Maar het klopt niet. Dat filmpje is weken online kunnen blijven staan. Ondertussen heeft Knack zowat alles wat wij postten nagegaan. Wat blijkt nu, na weken? Een ander nieuwsmedium zegt dat het inderdaad onwaar was. Het was een ander massamedium, maar het was niet Knack. Die blijven muisstil. Dat is de bedoeling van dit alles. Het is 3 miljoen euro extra voor de creatie van uw Ministerie van Waarheid, om ons te raken. *(Opmerkingen van minister Dalle)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het opleggen van restricties aan de media op het wereldkampioenschap voetbal in Qatar – 380 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, op 15 oktober publiceerde The Guardian een artikel met als titel 'Qatar World Cup accused of imposing 'chilling' restrictions on media', oftewel 'WK Qatar beschuldigd van het opleggen van 'huiveringwekkende' beperkingen aan de media'. Mediaspelers dienen een toelating aan te vragen bij de Qatarese overheid. Aan deze toelating zijn een resem beperkingen verbonden. Denk aan een verbod op berichtgeving over onderwerpen waarover niet in de openbaarheid gesproken mag worden zoals lgbtq-rechten. Ook verslaggeving over het misbruiken van arbeidsmigranten is taboe.

Het hoogste comité van Qatar, opgericht door de overheid, ontkende dat het extreme beperkingen oplegt en meldde dat de aanvraagvoorwaarden voor het verkrijgen van een mediavergunning bijgewerkt zijn. De Fédération Internationale de Football Association (FIFA) zei dat ze samenwerkt met het comité om de best mo-

gelijke werkomstandigheden te garanderen voor de media die het toernooi bijwonen, en om ervoor te zorgen dat de omroepen vrij en zonder beperkingen kunnen rapporteren.

Niettemin zijn er nog tal van regels in de toelating opgenomen die de journalistieke vrijheid inperken. Er mag bijvoorbeeld niet gefilmd worden in en in de buurt van overheids-, onderwijs-, gezondheids- en religieuze gebouwen en woningen. Deze beknotteningen maken het zeer moeilijk om niet-voetbalgerelateerde onderwerpen te belichten.

In het reisadvies van de Britse regering staat ook dat het publiceren van materiaal dat lijkt op beledigingen of laster of dat cultureel ongevoelig is, als een misdaad beschouwd kan worden. Het is niet onlogisch dat omroepen zich zorgen maken. Evenwel deelde zowel de BBC als ITV mee dat hun journalistiek krachtig en onafhankelijk zal zijn en dat ze de controverses buiten het veld niet zullen schuwen.

Op 13 oktober lezen we op VRT NWS: "Het WK voetbal in Qatar heeft ook een keerzijde, een schaduwzijde die we met VRT NWS in de aanloop naar de wedstrijden zullen belichten." Er zal ruimte zijn voor debat in de verschillende duidingsprogramma's en ook het nieuws zal aandacht besteden aan de levensomstandigheden in Qatar.

Ik heb hierbij de volgende vragen, minister.

Hoe beoordeelt u het artikel uit The Guardian?

Wat vindt u van de intentie van de VRT om in de verslaggeving aandacht te besteden aan de levensomstandigheden en mensenrechten in Qatar tijdens het WK?

Ontving u al signalen van de VRT en andere mediaspelers dat zij zich beperkt voelen in hun journalistieke vrijheid?

Zullen zij minder aan kritische journalistiek kunnen doen?

Worden er voorbereidingen getroffen om journalisten van de VRT of Vlaamse journalisten tout court extra te beschermen?

Is de Vlaamse Regering en/of de VRT – al dan niet samen met andere regeringen of omroepen – van plan om een signaal te geven en duidelijk te maken dat censuur niet kan? Zo ja, op welke manier?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Het artikel in The Guardian is inderdaad zeer verontwaardigend. Veel zal natuurlijk afhangen van hoe de situatie op het terrein concreet zal zijn voor de journalisten.

Naar aanleiding van uw vragen heb ik contact gehad met de VRT en met Sportspress – dat is de nieuwe naam van de vroegere Belgische Beroepsbond van Sportjournalisten. Sportspress heeft me toelichting gegeven over hoe Qatar de journalistieke verslaggeving van het WK praktisch organiseert met betrekking tot accreditaties, verblijven, vereiste papieren enzovoort. Voorlopig is er volgens Sportspress geen sprake van journalistieke beperkingen, al weten ze op dit moment nog niet of journalisten ter plaatse met beperkingen geconfronteerd zullen worden. Sportspress.be gaat ervan uit dat Belgische journalisten de vrijheid zullen nemen om over alles te berichten. Sportspress gaf ook mee ons op de hoogte te brengen als sportjournalisten geconfronteerd zouden worden met journalistieke beperkingen. We volgen dat dus zeker op.

De VRT heeft een overeenkomst met de FIFA waarin ook een aantal beperkingen staan die de omroep in acht moet nemen, over wat wel en wat niet gefilmd mag worden. Men zegt mij dat dit niet ongebruikelijk is bij dit soort grote sportevenementen.

Belangrijk te vermelden is dat die beperkingen enkel gelden voor via FIFA geaccrediteerde WK-journalisten en -cameraploegen. Alleen deze VRT-journalisten zullen zich moeten houden aan de regels die het veiligheidsprotocol van het evenement hun oplegt. Niettemin tracht VRT NWS binnen deze beperkingen zijn journalistieke plicht zo goed mogelijk in te vullen, onder meer door te werken met getuigenissen van mensen die de situatie in Qatar van dichtbij opvolgen.

De VRT heeft laten weten dat de nieuwsdienst zowel voor als tijdens het WK ruime aandacht zal besteden aan de mensenrechten en de vaak slechte levensomstandigheden van veel mensen, waaronder migranten die meebouwden aan de WK-infrastructuur in Qatar, en ook aan de ecologische gevolgen. VRT NWS zal hieraan aandacht besteden in de verschillende nieuws- en duidingsprogramma's. Ook op vtrnws.be zal hierop worden ingegaan. Het jeugdjournaal Karrewiet en het jongerenplatform nws.nws.nws op Instagram zullen dat eveneens doen, elk op hun eigen manier en op maat van hun specifieke doelpubliek. Ik denk dat dat zeer belangrijk is en kan dat alleen maar ondersteunen. De VRT moet, in het kader van haar maatschappelijke opdracht, zo goed mogelijk informeren over dit soort toestanden en mensenrechtenschendingen.

Wat de risicoanalyses betreft: de VRT bevestigt dat ze risicoanalyses uitvoert voor binnenlandse en buitenlandse opdrachten waar het risico op geweld of gevaar tegen journalisten en technische ploegen bestaat. Dat is ook voor dit WK gebeurd. Die analyse was een van de elementen die aan de basis liggen van de samenstelling van het team dat de VRT naar het WK in Qatar stuurt. De VRT gaat er wel van uit dat haar personeel in Qatar/Doha in een veilige omgeving zal kunnen werken.

Tot slot: een signaal geven dat censuur niet kan, doen we door ons kritisch op te stellen, zaken aan het licht te brengen en de nodige aandacht te besteden aan de waarheid, bijvoorbeeld inzake de mensenrechtenschendingen in het land. Dat zal de VRT ook doen. VRT-journalisten mogen en zullen hun ogen niet sluiten als ze geconfronteerd worden met extrasportieve, nieuwswaardige feiten. Indien die nieuwswaardig of relevant zijn, zullen ze daar ook over berichten. Dat is ook een deel van hun taak.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister. Als ik het goed begrijp, zijn er dus sportjournalisten, die een bepaalde toelating zullen moeten krijgen en die wel beperkingen opgelegd krijgen, maar stuurt de VRT ook niet-sportjournalisten, die geen specifieke toelating nodig hebben en wel in de mogelijkheid zijn om verschillende zaken te filmen. Of heb ik dat niet helemaal goed verstaan?

Zijn er hierover contacten geweest met andere publieke omroepen? Want als je een signaal naar zo'n regering wil sturen, denk ik dat dat misschien sterker is als dat gezamenlijk gebeurt. Als ook andere omroepen die beperkingen ondervinden, kan het misschien goed zijn om zich te verenigen. Zijn er zulke contacten geweest?

Minister Benjamin Dalle: Ik ben niet op de hoogte van contacten met andere publieke omroepen. Het is inderdaad zo dat er dus, in het kader van de overeenkomst met de FIFA, beperkingen zijn. Het zijn de journalisten die in dat kader werken, die daaraan onderworpen zijn. Men vertelt mij dat dat klassiek is.

Ik geef een voorbeeld. Op zich mag de VRT geen informatie geven over dat soort overeenkomsten, maar een klassiek voorbeeld is de vraag om niet te filmen bij militaire basissen. Dat is een klassiek voorbeeld van wat verboden wordt in dat soort overeenkomsten met de FIFA.

Elisabeth Meuleman (Groen): En de niet-sportjournalisten hebben dan geen toelating nodig en hebben geen beperkingen en zouden dus wel hun werk kunnen doen? Het is dan de bedoeling dat die door de VRT worden meegestuurd in een soort van gemengd team om toch nog aan kritische berichtgeving te kunnen doen, als ik het goed begrijp.

Minister Benjamin Dalle: De sportjournalisten zullen ook aan kritische berichtgeving doen. Maar de niet-sportjournalisten zijn niet onderworpen aan de beperkingen van de FIFA-overeenkomst.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het is me nog niet helemaal duidelijk wat die beperkingen dan zijn, maar u zegt dat u daar eigenlijk niet op kunt ingaan omdat dat behoort tot de overeenkomst met de FIFA. Het blijft dus voor mij toch niet helemaal transparant en duidelijk hoe we toch zullen kunnen garanderen dat de berichtgeving kritisch genoeg zal zijn. Maar ik neem aan dat er ook geëvalueerd zal worden tijdens het WK.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.